

SOCIALSTYRELSEN

Inspirationshæfte

Plan for en sammenhængende indsats over for ungdomskriminalitet

Forebyggelse af kriminalitet
blandt børn og unge

PIHL INKLUSIVE

Plan for en sammenhængende indsats over for ungdomskriminalitet

Forebyggelse af kriminalitet blandt børn og unge

2. lettere reviderede udgave, april 2015

Udarbejdet af Susanne Pihl Hansen,
Pihl Inklusive for Socialstyrelsen.

Udgivet af:

Socialstyrelsen,

Edisonsvej 18, 1.

5000 Odense C

Tlf. +45 72 42 37 00

www.socialstyrelsen.dk

Layout: KreativGrafisk

Foto: Shutterstock

Tryk: Rosendals

Oplag: 500

ISBN trykt udgave: 978-87-93277-45-8

ISBN elektronisk udgave: 978-87-93277-46-5

Håndbogen kan downloades og bestilles på www.socialstyrelsen.dk

© Socialstyrelsen og Susanne Pihl Hansen

Teksten kan frit citeres med tydelig angivelse af kilde

PIHL INKLUSIVE

SOCIALSTYRELSEN

Indholdsfortegnelse

Forord	4
1. Plan for en sammenhængende indsats mod ungdomskriminalitet	6
2. Inden man går i gang	11
3. Hvem skal/kan være med?	19
4. Hvordan kan det gøres?	23
4.1. Kortlægning af målgruppe og indsatser	23
4.1.1. Indhentning af viden om ungdomskriminalitet	25
4.1.2. Statistik om målgruppen	26
4.1.3. Interview med relevante aktører om målgruppe og indsatser	26
4.1.4. Undersøgelse af udvalgte sagsforløb	27
4.1.5. Afdækning af forskelle i holdninger og vurderinger blandt fagfolk	30
4.1.6. Opsamling af lokal viden på fælles temadag	32
4.2. Opstilling af konkrete mål	36
4.2.1. Opstilling af mål ved hjælp af forandringsteori	37
4.3. Formulering af den endelige plan	39
5. Opfølgning og implementering	41
6. Hvordan kan en færdig plan se ud?	48
6.1. Billund Kommune	48
6.2. Esbjerg Kommune	52
6.3. Thisted Kommune	60
6.4. Varde Kommune	66
7. Kort om de 8 kommuner	70
8. Yderligere viden og inspiration	74

Forord

Siden 1. juli 2010 har alle kommuner været forpligtet til at udarbejde en plan for en sammenhængende indsats overfor ungdomskriminalitet.

Socialstyrelsen ønsker med dette hæfte at give inspiration til udarbejdelse eller revidering af denne plan – og dermed også at bidrage til en yderligere kvalificering af kommunernes tilrettelæggelse af den kriminalpræventive indsats.

Hæftet er særligt målrettet politikere, ledere og medarbejdere i kommunale forvaltninger/tilbud, der måtte stå foran arbejdet med at udarbejde eller revidere en plan for en sammenhængende indsats overfor ungdomskriminalitet. Hæftet bygger på viden og forskning fra området samt på erfaringer fra 8 kommuner, hvor VISO har været involveret i processen omkring udarbejdelsen af en plan. Disse er bl.a. indsamlet via telefoninterviews med tovholderne i de 8 kommuner. De 8 kommuner er: Billund, Esbjerg, Frederikssund, Hillerød, Holbæk, Thisted, Varde og Vejle.

Hæftet vil bl.a. give bud på: Hvorfor skal kommunen udarbejde en plan mod ungdomskriminalitet? Hvad er vigtigt at være opmærksom på, inden man går i gang? Hvem skal/kan være med til udarbejdelsen? Hvordan kan det gøres? Hvordan kan en færdig plan se ud? Og hvor kan der hentes mere viden og inspiration?

Hæftet er en del af serien *Forebyggelse af kriminalitet blandt børn og unge*, der indtil videre også rummer, *Forebyggelse af kriminalitet blandt børn og unge – en videns- og erfaringsopsamling (2012)*, samt *Forebyggelse af kriminalitet blandt børn og unge - en metode og implementeringsguide (2014)*. Her er grundlæggende viden og erfaringer på området samlet i let tilgængelig form.

1. Plan for en sammenhængende indsats mod ungdomskriminalitet

Alle kommuner er med virkning fra 1. juli 2010 forpligtet til at udarbejde en plan for en sammenhængende indsats overfor ungdomskriminalitet. Planen skal være en del af den sammenhængende børne- og ungepolitik. (*ServiceLOVEN § 19, stk.3*)

Uddrag af SERVICELOVEN

§ 19. Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at de opgaver og tilbud, der omfatter børn, unge og deres familier, udføres i samarbejde med forældrene og på en sådan måde, at det fremmer børns og unges udvikling, trivsel og selvstændighed. Dette gælder både ved udførelsen af det generelle og forebyggende arbejde og ved den målrettede indsats over for børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med et andet særligt behov for støtte.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal udarbejde en sammenhængende børnepolitik, der har til formål at sikre sammenhængen mellem det generelle og forebyggende arbejde og den målrettede indsats over for børn og unge med behov for særlig støtte. Den sammenhængende børnepolitik skal udformes skriftligt, vedtages af kommunalbestyrelsen og offentliggøres.

Stk. 3. Som en del af den sammenhængende børnepolitik, jf. stk. 2, skal kommunalbestyrelsen udarbejde en plan for en sammenhængende indsats over for ungdomskriminalitet.

Forpligtelsen er en del af den lov (*L 166 Forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om rettens pleje*), der blev vedtaget for at understøtte regeringsaftalen fra 2009: *"Ny start – mere konsekvens, opfølgning og omsorg. En markant styrket indsats mod ungdomskriminalitet"*.

En del af grundlaget for regeringsaftalen *Ny Start* var Ungdomskommissionens rapport, *Indsatsen mod ungdomskriminalitet*, der blev fremlagt i 2009. Allerede i 2008 gjorde Børnerådet i et notat opmærksom på, at *"der er god plads til forbedringer, når det gælder kommunernes fokus på indsatsen for at hjælpe unge, der har begået kriminalitet"*. Børnerådet havde forud for notatet foretaget en un-

dersøgelse, hvor 94 kommunale børne- og ungepolitikker blev gennemgået, og konstaterede, at mindre end hver 10. kommune satte konkrete mål for, hvordan de ville forebygge ungdomskriminalitet. 28 kommuner omtalte kriminalitetstruede unge som et prioriteret indsatsområde, men kun 8 af disse kommuner havde opstillet konkrete mål for den forebyggende indsats mod ungdomskriminalitet. (Børnerådet, 2008)

Med Ny Start var det ønsket at styrke indsatsen overfor ungdomskriminalitet, herunder også den kommunale indsats overfor kriminalitetstruede børn og unge. Ankestyrelsen fik derfor til opgave over en 3-årig periode at stå for ”en særlig intens opfølgning og kvalitetssikring af kommunernes indsats overfor børn og unge, der mistænkes for at have begået kriminalitet”. Hvert år modtager Ankestyrelsen fra politiet 300 underretninger til de sociale myndigheder om børn og unge, der har begået voldskriminalitet, anden alvorlig kriminalitet eller gentagen kriminalitet. (jvnf. SEL § 65 a) Ankestyrelsen indhenter derefter sagsakter og kan som led i egendriftsbeføjelsen behandle sagerne efter Servicelovens § 65, hvis kommunens indsats i den enkelte sag ikke lever op til kravene i loven.

Ankestyrelsen er samtidig også blevet bedt om at undersøge, om kommunerne lever op til kravet om at udarbejde en plan for den sammenhængende indsats overfor ungdomskriminalitet. I Ankestyrelsens seneste rapporter *Kriminalitetstruede børn og unge i Regionerne – tendenser og udvikling i kommunernes indsats* (2015), kan det konstateres, at der fortsat mangler at blive udarbejdet planer i en del kommuner, og at de planer, der er udarbejdet, er af meget varierende indhold, form og omfang.

Ankestyrelsens rapport tyder samlet set på, at der fortsat er brug for ekstra opmærksomhed på området, hvilket stemmer overens med VISO´s erfaringer efter de seneste års rådgivning til kommuner. VISO har siden 2010 ydet rådgivning til eller er i gang med at yde rådgivning til i alt 22 kommuner over hele landet.

(Ankestyrelsen, 2015 – se også www.ankestyrelsen.dk)

Et godt udgangspunkt for samarbejdet på tværs

Det kriminalpræventive område er komplekst. Der findes ikke én simpel tilgang til kriminalitetstruede børn og unge, som vil løse alle problemer med ét slag. Og der findes ikke én faggruppe, der kan løse opgaven alene. Ungdomskommissionen vurderer, at det er af meget stor betydning for effekten af den kriminalpræventive indsats, at der etableres et effektivt tværsektorielt samarbejde mellem de involverede myndigheder og andre aktører, både i og udenfor kommunen. Det er erfaringen fra de forløb, hvor VISO har været involveret, at en plan for en sammenhængende indsats overfor ungdomskriminalitet, og processen med at

udarbejde denne plan, kan være med til at skabe/styrke det fælles udgangspunkt for samarbejdet på tværs.

Samtidig kan den færdige plan være med til at sikre, at der kommer større klarhed over og sammenhæng mellem det generelle og forbyggende arbejde og den målrettede indsats overfor de unge, der er kriminalitetstruede eller allerede har begået kriminalitet. Herunder også en større klarhed over hvem, der forventes at gøre hvad, hvornår og hvorfor.

Se bl.a. et eksempel på arbejdsflowdiagram, udarbejdet af Esbjerg Kommune i forbindelse med arbejdet med en plan mod ungdomskriminalitet, kap. 6.

Arbejdet med at udforme en fælles plan kan styrke den fælles viden og forståelse af ungdomskriminalitet generelt og af, hvordan det ser ud lokalt i den enkelte kommune. Fx kan det været nyttigt at få en samlet drøftelse og afklaring af de begreber, der benyttes i dagligdagen, bl.a. forebyggelsesbegrebet, sådan at alle aktører, både de kommunale og de ikke-kommunale aktører omkring de unge, har en fælles platform at arbejde og samarbejde ud fra¹.

Svenn Petersen, SSP-konsulent i Hillerød Kommune:

” Arbejdet med en plan mod ungdomskriminalitet er en god anledning til at drøfte ens politikker og faglige indsatser. Det tvinger os i kommunerne til at tænke os om. Og en vigtig bi-effekt er, at når man sætter fokus på ét område, bliver man også tvunget til at blive skarpere på andre. Det har været med til, at vi er blevet skarpere på dét, vi selv går og gør. “

Hvad skal/kan en plan indeholde?

Bemærkningerne til lovarbejdet stiller ikke specifikke krav til planens indhold og form, udover at planen skal være en del af kommunernes sammenhængende børne- og ungepolitik. Formålet med en plan for en sammenhængende indsats overfor ungdomskriminalitet må, i lighed med formålet for den sammenhængende børne- og ungepolitik, være at sikre sammenhæng mellem det generelle og forebyggende arbejde og den målrettede indsats overfor børn og unge med behov for særlig støtte pga. kriminalitet. Planen skal udformes skriftligt, vedtages af kommunalbestyrelsen og offentliggøres. (SEL § 19, stk.1-3)

¹ For uddybelse og afklaring af væsentlige begreber på området, se VISO´s hæfte: *Forebyggelse af kriminalitet blandt børn og unge – en videns og erfaringsopsamling* (2012).

En del af grundlaget for lovændringen var Ungdomskommissionen arbejde, der bygger på en grundig gennemgang af eksisterende viden og forskning på området samt erfaringer fra praksis. Overordnet er det Ungdomskommissionens vurdering, at den mest effektive kriminalpræventive indsats skal være kendetegnet af følgende elementer:

- › **Tidlig**, dvs. en indsats der er såvel tidlig i tid i forhold til den alder, hvor børn og unge typisk begynder at begå kriminelle handlinger, som tidlig i forhold til den enkelte kriminelle handling;
- › **Helhedsorienteret**, dvs. en indsats, der retter sig imod ikke blot børn og unge, men også deres (nære) omgivelser i form af familie, venner og øvrige daglige netværk;
- › **Tværsektoriel**, dvs. en indsats, der går på tværs af sædvanlige skel ikke blot mellem myndigheder og andre aktører, men også i det indbyrdes forhold mellem forskellige myndigheder;
- › **Sammenhængende**, dvs. at der er sammenhæng ikke blot i den enkelte aktørs indsats/behandling i forhold til børn og unge, men også i det indbyrdes forhold mellem forskellige aktørers indsats.

Ungdomskommissionen, 2009, s. 35

Et flertal i Ungdomskommissionen anbefaler på den baggrund, at alle kommuner udarbejder en helhedsplan for indsatsen overfor kriminelle og kriminalitetstruede børn og unge. Helhedsplanen bør indeholde:

- › En kortlægning af målgruppen af børn og unge, der enten har udviklet eller er i risiko for at udvikle et kriminalitetsmønster;
- › En kortlægning af de eksisterende tilbud i relation til denne målgruppe, herunder ikke mindst tilbud på skole-, klub- og fritidsområdet;
- › Konkrete mål for den kriminalpræventive indsats i forhold til børn og unge på baggrund af denne kortlægning.

Ungdomskommissionen, 2009, s. 37

Kommunalbestyrelsen bør, iflg. et flertal i Ungdomskommissionen, sikre sig:

- › at tilrettelæggelsen af den forebyggende indsats mod ungdomskriminalitet sker på et systematiseret og oplyst grundlag og forankret i viden om hvilke indsatser, der har størst effekt;
- › at der fastsættes mål for den konkrete indsats og for den generelle udvikling blandt kommunens børn og unge med negativ adfærd;
- › at der følges op på målene;
- › at målene er klare og målbare;
- › at helhedsplanen indeholder overvejelser om hvilke værdier, kommunalbestyrelsen lægger til grund for indsatsen og dermed også hvilke værdier, som de enkelte tilbud til målgruppen bør bidrage til at fremme;

Ungdomskommissionen, 2009, s. 38

Dette inspirationshæfte vil i det følgende tage udgangspunkt i og bygge på Ungdomskommissionens konklusioner og anbefalinger ift. de kriminalpræventive indsatser overfor børn og unge.

2. Inden man går i gang

Et grundigt forarbejde kan betale sig. Den erfaring går igen i de 8 kommuner. Hvor lang tid, der skal afsættes til de indledende drøftelser, afhænger af de aktuelle forhold i den enkelte kommune. Nogle kommuner kan klare sig med et enkelt møde á et par timers varighed, andre har brug for lidt flere møder, før der kan træffes en endelig beslutning om, hvordan man ønsker at gribe arbejdet an. Uanset hvor lang tid, der bruges på de indledende drøftelser, er det erfaringen fra kommunerne, at både ledelse, der kan sikre den ledelsesmæssige opbakning, og medarbejdere, der har en særlig viden om kriminalpræventive og andre indsatser overfor børn og unge, skal være involveret i forarbejdet.

Følgende spørgsmål kan være nyttige at stille i de indledende drøftelser:

- › Hvilke udfordringer og behov for kriminalpræventive indsatser overfor børn og unge vurderer man umiddelbart, at der er i kommunen?
- › Hvilke indsatser og forudsætninger for at løse forebyggelsesopgaven er der allerede?
- › Hvilken rolle skal planen udfylde i forhold til de øvrige planer på børne- og ungeområdet?
- › Hvad er målet? Hvad ønsker kommunen at opnå med en plan?
- › Hvordan prioriteres udarbejdelsen af en plan?

FREDERIKSSUND
KOMMUNE

Sanne Dan Jensen, Udviklingskonsulent, Frederikssund Kommune:

” Det er vigtigt at lave en fælles begrebsafklaring fra starten – særligt i forhold til hvad man forstår ved kriminalitetsforebyggelse.

Hvilke udfordringer og behov vurderer man umiddelbart, at der er i kommunen?

Aldrig har børn og unge været så lovlydige, som de er lige nu. Men selv om kriminaliteten blandt børn og unge generelt er faldende på landsplan, fylder en mindre gruppe unge, ”de erfarne” og ”gengangerne”, fortsat i statistikkerne: Flemming Balvig opererer i sin forskning med fire kategorier af unge: ”De lovlydige”, der aldrig nogensinde har begået tyveri/røveri, og som i den seneste undersøgelse udgør flertallet af unge; ”Flertallet”, der har begået mindre alvorlige tyverier, men som dog ikke længere udgør et flertal; ”De erfarne”, der 1-2 gange har begået relativt alvorlige tyverier eller røveri, og ”Gengangerne”, som 3 eller flere gange har begået relativt alvorlig kriminalitet. (Balvig, 2011)

Kriminalitet blandt børn og unge er ulige fordelt mellem kommunerne, afhængig af befolkningssammensætning, fordeling mellem by- og landområder og de sociale vilkår i det hele taget. Og i de enkelte kommuner kan kriminalitetsbilledet ændre sig løbende. Derfor kan det være nyttigt at bruge et aktuelt øjeblicsbillede over kriminaliteten blandt børn og unge, som udgangspunkt for drøftelserne af, hvordan man kan komme i gang:

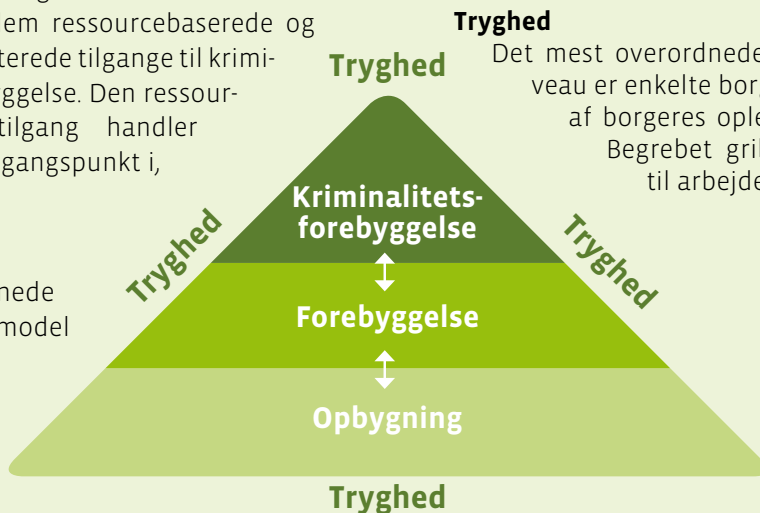
En overordnet forebyggelsesmodel

- Uddrag fra "Forebyggelse af kriminalitet blandt børn og unge – en videns- og erfaringsopsamling", udgivet af Socialstyrelsen 2012

Det Kriminalpræventive Råd (2009) har udviklet en forebyggelsesmodel, som kan fungere som en nyttig rammesætning for kriminalitetsforebyggelsen i kommunerne (se figur 1 nedenfor). Modellen tager udgangspunkt i fire nøglebegreber på forskellige niveauer, som alle kan spille ind i udformningen af den konkrete kriminalitetsforebyggende indsats. Modellen indebærer, at den forholdsvis målrettede *kriminalitetsforebyggelse* skal ses i kontekst af mere generel *forebyggelse*, *opbygning* og, mest overordnet, oplevet *tryghed*. Samtidig indebærer modellen en sondring mellem ressourcebaserede og problemorienterede tilgange til kriminalitetsforebyggelse. Den ressourcebaserede tilgang handler om at tage udgangspunkt i,

hvilke ressourcer der er til stede i et lokalområde, i en sammenhæng, hos en person – ressourcer som kan aktiveres med henblik på at fremme en positiv udvikling eller adfærd. Den problemorienterede tilgang fokuserer på de konkrete problemer, som skal løses i kommunen med henblik på at hindre, at en negativ udvikling eller adfærd opstår eller udvikler sig. Man skal være opmærksom på forskellen på disse tilgange og de virkemidler, der knytter sig til dem, men ideelt set bør de to tilgange gå hånd i hånd.

Figur 1:
DKR's overordnede forebyggelsesmodel

- › Hvordan ser kriminalitetsbilledet blandt børn og unge ud lige nu – ud fra den tilgængelige viden?
- › Mangler der viden om målgruppen i kommunen?
- › Er der udfordringer og problemstillinger, der skal have særlig opmærksomhed?
- › Er der fx boligområder i kommunen, der har særlige udfordringer?

niveauer. Kommunens indsatser i forhold til tryghedsskabelse handler om at fremme konkrete personers *oplevelse* af at være trygge, og er udtryk for en ressourcebaseret tilgang. Indsatsen handler ikke blot om at reducere den objektive forekomst af kriminalitetsproblemer, men også om at reducere den oplevede utryghed i kommunen med relation til kriminalitet.

Opbygning

Opbygning indebærer ligeledes en overordnet, ressourcebaseret tilgang, hvor det grundlæggende virkemiddel er indsatser med sigte på at skabe gode, trygge og udviklende rammer for alle borgere i kommunen. Der kan være tale om politiske og forvaltningsmæssige tiltag, men også om helt eller delvist private initiativer med afsæt i ressourcer i civilsamfundet. Det kan fx handle om at sikre, at der findes relevante fritidstilbud til børn og unge i kommunen.

Forebyggelse

Med forebyggelsesbegrebet anlægges en problemorienteret tilgang, hvor man både proaktivt og reaktivt arbejder på at hindre uønskede tilstande, hændelser eller problemer. Afsættet er en analyse af mulige årsager og en afdækning af problemer og ressourcer på et konkret område, men med et bredere sigte end kriminalitetsproblemer. På dette grundlag iværksættes indsatsen. Arbejdet med im-

plementering af Barnets Reform står centralt i denne sammenhæng. Et andet eksempel er kampagnetiltag integreret i skoleundervisningen.

Kriminalitetsforebyggelse

Kriminalitetsforebyggende indsatser sigter på at forhindre eller reducere forekomsten af kriminelle hændelser eller undladelser – dvs. tilfælde hvor brud på gældende lovgivning giver mulighed for at idømme en straf. Arbejdet på dette område foregår på samme måde som i forhold til det generelle forebyggelsesarbejde, men med specifikt fokus på kriminalitetsadfærd og -problemer. Der kan fx være tale om målrettede, opsøgende indsatser mod bestemte kriminalitetstruede ungdomsmiljøer.

Pointen i denne tænkning er, at kriminalitetsforebyggelse, ligesom al anden forebyggelse, bør ses i en større sammenhæng, således at man løbende har opmærksomhed på, hvordan samspillet er mellem specifikke og mere overordnede tiltag. I resten af denne opsamling er fokus dog på de tiltag, som iværksættes og forstås som led i arbejdet med egentlig kriminalitetsforebyggelse i forhold til aldersgruppen.

For uddybning, se Forebyggelse af kriminalitet – fire grundbegreber, Det Kriminalpræventive Råd, 2011

Hvilke indsatser og forudsætninger er der allerede?

Den kriminalpræventive indsats har i mange kommuner og igennem mange år fået en særlig opmærksomhed, bl.a. gennem SSP-samarbejdet. Indsatserne har typisk været opdelt i flere former for indsatser, rettet mod forskellige niveauer både på det generelle plan og i forhold til specifikke grupper eller enkeltpersoner.

Organiseringen af og det præcise indhold i indsatserne er forskellig fra kommune til kommune og ændres løbende i takt med, at behov og muligheder ændres. Og igen er det derfor vigtigt med et aktuelt overblik, når man står overfor at ville udarbejde en plan for en sammenhængende indsats overfor ungdomskriminalitet. Her kan Det Kriminalpræventive Råds definition af forebyggelsens grundbegreber være en god hjælp til at få et systematisk overblik over indsatser og initiativer i kommunen:

- › Hvad gør kommunen allerede på det kriminalpræventive område?
- › Hvilke indsatser er der på det generelle og tryghedsskabende plan?
- › Hvilke indsatser er der på det opbyggende plan?
- › Hvilke indsatser er der på forebyggende plan?
- › Hvilke indsatser er der på det specifikt kriminalitetsforebyggende plan?

Hvilken rolle skal planen spille i forhold til de øvrige planer på børne- og ungeområdet?

En plan for den sammenhængende indsats overfor ungdomskriminalitet skal være en del af kommunens sammenhængende børne- og ungepolitik, som alle kommuner siden 1. januar 2007 har været forpligtet til at have, jvnf. SEL § 19. Det er vigtigt allerede i de indledende drøftelser at gøre sig overvejelser om, hvordan den nye plan mod ungdomskriminalitet skal hænge sammen med den overordnede børne- og ungepolitik. Men også andre kommunale politikker og planer kan have indflydelse på indhold og udformning af indsatser overfor ungdomskriminalitet, fx Bevillingspolitik om udskænkning af alkohol, tryghedsskabende planer for udvalgte boligområder osv. Derfor er det også vigtigt at drøfte:

- › Hvad siger kommunens sammenhængende børne- og ungepolitik om kriminalitet og kriminalpræventive indsatser?
- › Hvilke andre politikker og planer kan have indflydelse på indsatser på ungdomskriminalitet og kriminalitetstruede børn og unge?
- › Hvordan kan der sikres sammenhæng mellem de forskellige planer og politikker?

Hvad ønsker kommunen at opnå med en plan?

Det overordnede mål med en plan skal, jvnf. SEL §19, være at sikre sammenhæng mellem det generelle forebyggende niveau og den målrettede indsats over for børn og unge med behov for særlig støtte. Opstilling af konkrete og målbare mål for indsatsen overfor ungdomskriminalitet kan ofte først formuleres på et senere tidspunkt, men allerede i opstartsfasen kan det være en god idé at drøfte, hvad man ønsker at opnå med planen. Derfor bør det indledningsvis også drøftes:

- › Hvad ønsker kommunen at opnå med en plan for den sammenhængende indsats? På kort sigt og på lidt længere sigt?
- › Er der andre mål på børne- og ungeområdet eller andre områder, som målene for denne plan skal hænge sammen med?
- › Hvordan prioriteres udarbejdelsen af en plan?
- › I de indledende drøftelser af hvordan arbejdet kan gribes an, er det også vigtigt at drøfte prioriteringer, set i forhold til øvrige opgaver og prioriteringer:
- › Hvordan prioriteres dette arbejde i forhold til øvrige opgaver?
- › Kan udarbejdelsen af denne plan kobles sammen med andre opgaver, der pågår samtidig, så dobbeltarbejde undgås?
- › Hvem skal/kan/vil involveres? (Se næste kapitel for uddybning)
- › Hvor mange (medarbejder)ressourcer er det muligt at prioritere til opgaven?
- › Hvor lang tid kan der bruges på processen?
- › Kan kommunen selv stå for hele opgaven, fx med intern tovholder/konsulent, eller er der brug for ekstern bistand?

VISO´s tilbud:

VISO tilbyder specialrådgivning til landets kommuner, når de skal udarbejde en plan for den sammenhængende indsats mod ungdomskriminalitet. Specialrådgivningen tager udgangspunkt i de lokale udfordringer og muligheder på området og tilrettelægges i samarbejde med den enkelte kommune og består typisk af:

- › procesrådgivning til selve udarbejdelsen af en plan;
- › hjælp til kortlægning af målgruppe og kriminalitetsbillede samt afdækning af de eksisterende tilbud i kommunen;
- › opstilling af målsætninger for det lokale kriminalpræventive arbejde.

Derudover tilbyder VISO specialrådgivning i enkeltsager og i sager om grupper af kriminalitetstruede børn og unge. *Læs mere her: www.socialstyrelsen.dk/viso*

Vælg den tilgang, der passer bedst til kommunens behov

På baggrund af den indledende drøftelse af de umiddelbare behov og ønsker får kommunen et kvalificeret grundlag til at træffe beslutning om, hvilken tilgang til opgaven, der skal vælges: Er der brug for et meget afgrænset forløb, der er tæt forbundet med revideringen af den sammenhængende børne- og ungepolitik? Er der brug for et grundigt analysearbejde af eksisterende praksis for at få det bedste grundlag for at udarbejde planen? Eller er der lige nu brug for at få et fælles sprog og et fælles udgangspunkt for arbejdet med de kriminalitetstruede børn og unge, og derfor vigtigt at få inddraget så mange medarbejdere som muligt i en involverende proces? Eller ville det være bedre med en kombination? Og hvordan vil den ønskede tilgang passe sammen med de mulige ressourcer og praktiske forhold?

Der er mange veje at gå, og forløbene i de 8 kommuner, som dette hæfte bl.a. bygger på, har da også været meget forskellige. Fælles for alle 8 forløb har været, at de har taget udgangspunkt i Ungdomskommissionens anbefalinger om, at en helhedsplan skal bygge på en kortlægning af målgruppen og de eksisterende tilbud, og at den færdige plan skal opstille konkrete mål for den kriminalpræventive indsats. Fælles for alle forløb har også været, at ansvaret for selve skrivearbejdet typisk har været placeret hos én eller få personer.

Marianne Kjærgaard, Faglig konsulent, Varde Kommune:

” Hvis man vil noget med sin plan mod ungdomskriminalitet, kan man lige så godt vælge en grundig tilgang. Giv den hele armen! Det skal ikke bare blive en plan, der ligger i skuffen. Det skal være et produkt, der kan anvendes hver eneste dag og af alle. “

Afklar organisering af arbejdet fra starten

Mange forskellige aktører er direkte eller indirekte involveret i det kriminalpræventive arbejde, og styring er derfor essentiel, uanset hvilken tilgang der vælges. Allerede fra begyndelsen skal det derfor afklares, hvem der skal være ansvarlige for, at processen styrer frem til målet: At få udarbejdet en plan for den sammenhængende indsats overfor ungdomskriminalitet.

Overordnet er det Kommunalbestyrelsens ansvar, at kommunen får udarbejdet en plan. Den kommunale ledelse har derfor til opgave at sikre, at det sker, dvs. sørge for at igangsætte arbejdet, sikre at der er opbakning hele vejen igennem, og at planen efterfølgende bliver implementeret i det videre arbejde i forhold til kriminalitetstruede børn og unge. Præcis hvordan processtyringen skal foregå – og hvem der skal være ansvarlige – må komme an på en konkret vurdering i den enkelte kommune. Men erfaringerne fra de allerede gennemførte forløb er klare: Der er både brug for en overordnet ledelse og styring af forløbet, men også brug for en tovholder/arbejdsgruppe, der kan udføre opgaven i praksis.

Ledelse og/eller styregruppe

Der er brug for, at ledelsen (gerne på direktørniveau) sætter de overordnede rammebetingelser og mål, og at ledelsen følger forløbet forholdsvis aktivt. Ledelsesniveauet kan være samlet i en styregruppe, med kommunale ledelsesrepræsentanter fra de berørte områder, fx børne- og familieområdet, fritids- og kulturområdet, skole- og uddannelsesområdet. Ledelsens/styregruppens opgave kunne bl.a. være at:

- › - sikre, ledelsesmæssig og politisk opbakning til forløbet, herunder at der er afsat de fornødne medarbejderressourcer til igangsætning og gennemførelse af forløbet;
- › - sikre, at der overordnet er sammenhæng mellem dette forløb og de øvrige tiltag, som foregår i kommunen;
- › - sikre, at erfaringer fra dette forløb implementeres og evt. videreformidles til andre dele af kommunen.

Daglig tovholder(e) og/eller arbejdsgruppe

Den daglige processtyring kan derefter uddelegeres til en daglig tovholder og/eller en arbejdsgruppe, alt afhængig af opgavens størrelse. Tovholder/arbejdsgruppe skal have et grundigt kendskab til det kriminalpræventive område og de mange forskellige aktører på området og skal samtidig også have en god forståelse for processer og processtyring, herunder også logistik, når der skal koordineres mellem de mange aktører. Endelig er det essentielt, at tovholder/arbejdsgruppe har en let adgang til ledelsesniveau, sådan at der kan træffes de nødvendige beslutninger undervejs. Tovholderens/arbejdsgruppens opgave kunne bl.a. være at:

- › - stå for den praktiske gennemførelse af processen, fx afholdelse af workshops, iværksættelse af undersøgelser og kortlægning;
- › - sikre, at alle berørte aktører er involverede i processen;
- › - udarbejde et udkast til selve planen for den sammenhængende indsats overfor ungdomskriminalitet på baggrund af den kortlægning og opstilling af mål, der er foregået i en arbejdsgruppe eller på fælles temadage/workshops, se kap. 4 for uddybning;
- › - sikre, at planen, når den er politisk godkendt, bliver implementeret i det videre arbejde overfor kriminalitetstruede børn og unge.

Uanset hvordan forløbet tilrettelægges, kan det derfor være nyttigt undervejs at hæve sig lidt op over dagligdagen og ikke fordybe sig i enkeltsager, men se på det samlede kriminalitetsbillede, på målgruppen og indsatserne med et helhedssyn, evt. med intern eller ekstern hjælp til at kvalificere processen omkring udarbejdelsen af en plan.

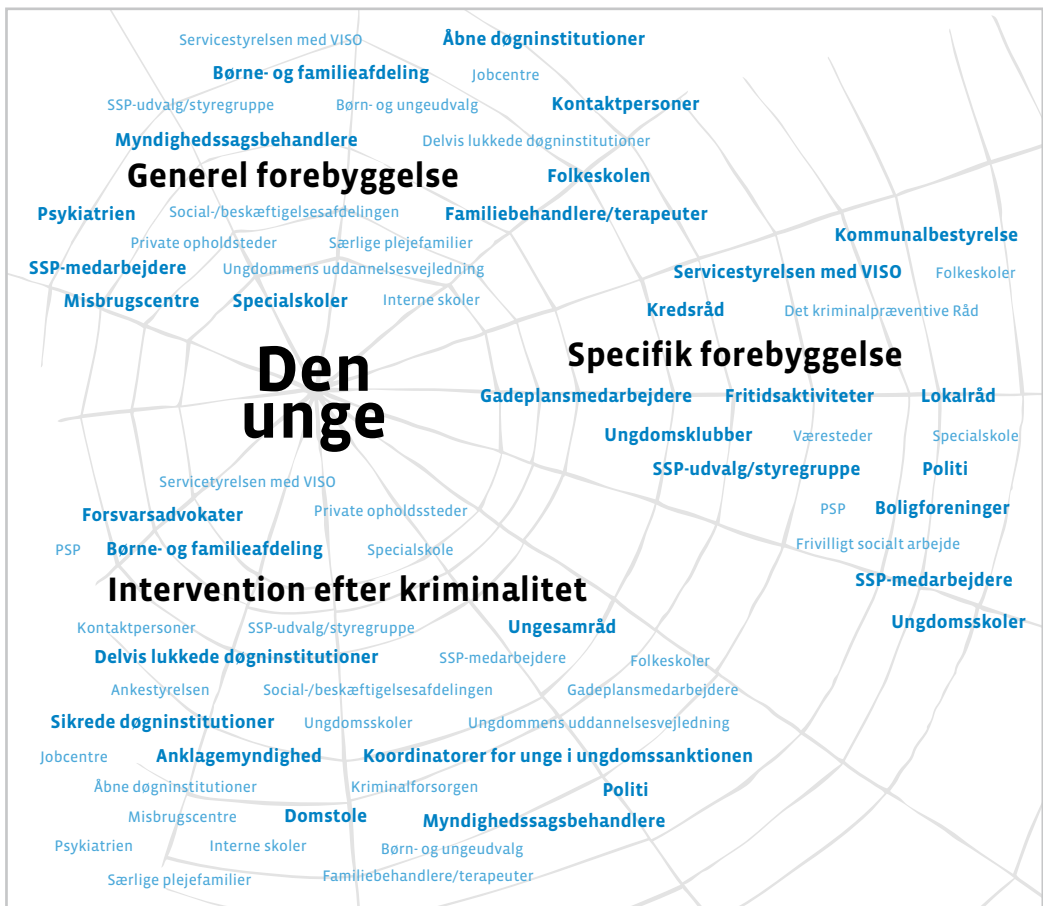
Merete Flensborg, projektkoordinator og adm.medarbejder, Billund Kommune:

” Det er vigtigt, at evt. ekstern konsulentbistand består af uvildig faglig hjælp, der også er diplomatisk, og at der tages udgangspunkt i de faktiske forhold i den pågældende kommune. Beslutninger og prioriteringer skal dog fortsat ligge hos kommunen selv. ”

3. Hvem skal/kan være med?

Den mest effektive kriminalpræventive indsats er, iflg. Ungdomskommissionen, tidlig, helhedsorienteret, tværsektoriel og sammenhængende. En plan for denne indsats vil altså berøre mange forskellige aktører på mange forskellige planer. Det kan derfor være en god idé at overveje grundigt hvem, der skal involveres hvor meget og i hvilke dele af udarbejdelsen af planen og i den efterfølgende implementering.

Internt i kommunen involverer de kriminalpræventive indsatser mange forskellige faggrupper, fx: skolelærere, klubpædagoger, sundhedsplejersker, SSP-konsulenter, sagsbehandlere, job-konsulenter og deres ledelser. Men den kommunale indsats kan ikke gøre det alene. Mange andre myndigheder og andre private aktører er også involveret, fx: politi, anklagemyndighed, Kriminalforsorg, UU-vejledning, boligsociale indsatser og frivillige organisationer.

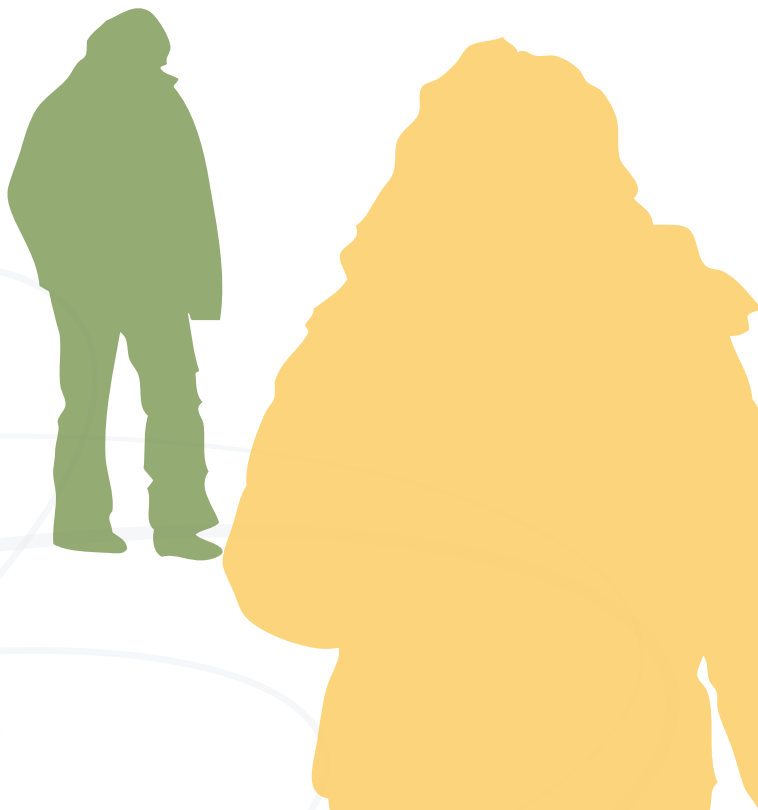

Præcis hvem der skal involveres i selve udarbejdelsen af planen afhænger af, hvilket fokus planen har, hvilken tilgang der er valgt til udarbejdelsen samt af de aktuelle og lokale forhold i kommunen: Hvis der kun er kort tid og få ressourcer til udarbejdelsen af planen, kan det måske ikke lade sig gøre at involvere alle. Hvis man ønsker, at planen skal være med til at give et fælles sprog på tværs af faggrupper og samarbejdsflader vil det være en god idé at invitere mange forskellige aktører til at deltage i processen. Hvis man ønsker at sætte særlig fokus på indsatserne overfor unge, der allerede har begået kriminalitet, må de aktører, der involveres, også have særlige viden og erfaringer fra arbejdet med netop denne målgruppe.

Der er med andre ord mange hvis'er, der skal afklares, før den endelige beslutning kan træffes om hvem, der skal og kan involveres i udarbejdelsen af en plan. I overvejelserne om hvem der skal involveres i arbejdet, kan flg. råd indgå:

Involvér hellere for mange end for få

Netop fordi de kriminalpræventive indsatser kræver mange forskellige aktørers indsatser, er det vigtigt at huske alle relevante aktører, når processen skal planlægges. Det er ikke sikkert, at alle skal deltage i selve udarbejdelsen af planen, men det er vigtigt, at deres perspektiver er repræsenteret. Erfaringen fra et par kommuner var, at de aktører, der ikke var til stede på fx en temadag, enten fordi de ikke kunne, eller fordi de var blevet glemt i skyndingen, hurtigt manglede i dialogen.

Invitér målrettet

Engagement og interesse er væsentlige motivationsfaktorer, også for at kunne indgå i et større forløb omkring udarbejdelsen af en plan mod ungdomskriminalitet. Hvis de aktører, der repræsenterer de forskellige faggrupper og områder samtidig også er meget interesserede og engagerede i netop det kriminalpræventive arbejde, vil det højst sandsynligt medvirke til en mere energisk arbejdsproces.

Husk skoler og ungdomsuddannelser

Forskning i ungdomskriminalitet peger på, at der er en tæt sammenhæng mellem begået kriminalitet og mistrivsel i skolen: *"Skolen er en utrolig vigtig institution for de unge. Hvordan de unges trives med deres skole har en kolossal stærk sammenhæng med, hvordan børn og unge trives og har det med deres liv i det hele taget, og for deres motivation til og muligheder for en tryk og – lad os bare tage det store ord i brug – for en lykkelig fremtid."* (Balvig, 2011, s.143) Derfor bør skolerne i lokalområdet, herunder også ungdomsuddannelser, 10.kl.centre og produktionsskoler m.v., tænkes med ind i udarbejdelsen af kommunens plan overfor ungdomskriminalitet.

Vær opmærksom på de frivillige indsatser

Kommunale indsatser og andre offentlige myndighedsindsatser kan ikke gøre det alene. De frivillige indsatser er vigtige medspillere i det kriminalpræventive arbejde. Lokalt kan det dreje sig om idrætsforeninger, spejderbevægelser eller boligsociale indsatser. Selv om de frivillige organisationer ikke direkte kan få en part i en kommunal plan for den sammenhængende indsats overfor ungdomskriminalitet, kan deres bidrag og indsatser være vigtige at få med i det samlede billede.

Politikerne kan med fordel inddrages tidligt i forløbet

Det er Kommunalbestyrelsens overordnede ansvar at udarbejde en plan for den sammenhængende indsats overfor ungdomskriminalitet. I praksis vil det sige, at kommunalbestyrelsen vedtager den endelige plan, der er udarbejdet på baggrund af en kortere eller længere proces blandt medarbejdere og ledere i kommunen. Men politikerne kan eventuelt tænkes ind tidligere i forløbet, for på den måde at få en indsigt i, hvad der rører sig på det kriminalpræventive område i kommunen og dermed få et bredere grundlag at træffe deres endelige beslutning på.

I Thisted Kommune deltog både politikere og et bredt udsnit af kommunale og ikke-kommunale aktører på det kriminalpræventive område i en fælles temadag, hvor eksisterende viden og indsatser blev fremlagt og drøftet. Politikerne havde på forhånd fået to opgaver: De skulle være aktive lyttere og opsamlere. Dvs. at de i løbet af dagen fik mulighed for at deltage i alle diskussioner og gruppearbejder, men ikke ville blive bedt om at træffe politiske beslutninger, og at de som afslutning på dagen fik mulighed for at samle op på dét, der særligt havde glædet, overrasket eller bekymret dem.

I forbindelse med afholdelse af temadagen udtalte Mogens Kruse (SF), formand for børne- og familieudvalget til Thisted Dagblad: *”Vi kunne sagtens have gjort det på en meget nemmere måde. Vi kunne have fået lavet et oplæg, sendt det ud til høring og vedtaget det. Men på denne måde får vi involveret en hel masse mennesker på tværs. I mit hoved handler det her om en bred indsats for utilpassede unge, der skal have en bedre hverdag.”*

Hanne Korsgaard, Børne- og Familierådgivningschef i Thisted Kommune:

” For mig har det været helt naturligt, at politikerne skulle inviteres med på temadagen. Det giver politikerne mulighed for at blive involveret i processen og høre, hvad der foregår i praksis. Og samtidig får de præsenteret medarbejdernes vurderinger af, hvad der kan være vigtigt eller nødvendigt at gøre i forhold til kriminalitetstruede børn og unge. Dermed bliver politikerne også mere rustede til at træffe de politiske beslutninger efterfølgende. Det er min oplevelse, at medarbejderne ser politikernes deltagelse i temadagen som en cadeau til deres arbejde. “

4. Hvordan kan det gøres?

De 8 kommuner, der har bidraget til dette hæfte med deres erfaringer, valgte forskellige tilgange, da de stod for at skulle udarbejde en sammenhængende plan overfor ungdomskriminalitet. I det følgende gennemgås en række af de metoder og redskaber, som har været benyttet i disse kommuner. Kommunerne har alle modtaget rådgivning og sparring fra VISO i forskelligt omfang.

Metoderne og redskaberne, der præsenteres i det følgende, tager alle udgangspunkt i en høj involveringsgrad og i Ungdomskommissionens anbefalinger om, at den mest effektive forebyggelse skal være tidlig, helhedsorienteret, tværsektoriel og sammenhængende. Målet har været at nå frem til en sammenhængende plan, der bygger på og indeholder en kortlægning af målgruppe og indsatser, konkrete mål for den kriminalpræventive indsats, samt en plan for implementering og opfølgning.

Karin Oudshoorn, Leder af Tværfaglig koordination, Vejle Kommune:

” En plan skal helst skabes i dialog og gerne blive dialogskabende! ”

4.1 Kortlægning af målgruppe og indsatser

En af grundstenene i en plan for den sammenhængende indsats overfor kriminalitetstruede børn og unge er at have en faktisk og aktuel viden om dem, det hele drejer sig om, nemlig de kriminalitetstruede børn og unge. Samtidig bør det sikres, at denne viden bliver et fælles grundlag for de mange aktører og indsatser på området. I nogle kommuner vil der allerede være et samlet overblik over målgruppen, og man vil have et rimeligt klart kriminalitetsbillede. I andre kommuner kan der være behov for at indsamle (mere) viden og udarbejde en egentlig kortlægning af målgruppen af kriminalitetstruede børn og unge, og samtidig også få et overblik over det samlede kriminalitetsbillede i kommunen. For at få et overblik over målgruppe og det samlede kriminalitetsbillede kan disse spørgsmål være nyttige at stille:

- › Hvad ved man generelt om ungdomskriminalitet på landsplan? Hvilke børn og unge skal man være særligt opmærksomme på?
- › Hvordan ser det samlede kriminalitetsbillede ud i kommunen?
- › Hvad ved man specifikt om målgruppen i kommunen – og hvordan ser det ud, sammenlignet med andre kommuner eller tendenser på landsplan?

- › Hvordan har udviklingen været i kommunen gennem de sidste år?
- › Er der særlige bekymringer/brændende platforme, som springer i øjnene?
- › Hvilke udviklingsbehov kan der peges på, set i lyset af de foregående spørgsmål?

En anden grundsten vil være at afdække de nuværende indsatser og praksisser, for at få et samlet overblik over dét, der allerede foregår i kommunen. De kriminalpræventive indsatser, i bred betydning, spreder sig over mange sektorer og mange faggrupper, og derfor kan der være behov for få et samlet overblik over indsatserne og deres effekt. Her kan det være nyttigt at stille følgende spørgsmål:

- › Hvad ved man fra forskning om hvilke indsatser, der har gode effekter?
- › Hvilke indsatser findes allerede i kommunen?
- › Hvordan arbejder de forskellige aktører med kriminalitetstruede børn og unge?
- › Hvor meget fylder det kriminalpræventive arbejde, set i forhold til de øvrige indsatser?
- › Hvad er effekten af de forskellige indsatser? Hvad har god effekt? Hvad kunne trænge til forbedringer?
- › Hvad kan man lære af de alvorligste kriminalitetssager i kommunen? Kunne noget være gjort anderledes eller bedre?
- › Set i forhold til eksisterende viden og forskning om målgruppen er kommunen så godt nok dækket ind med de eksisterende indsatser? Er der huller eller overlap i indsatserne? Er der målgrupper, der ikke nås med de eksisterende indsatser?
- › Er der særlige bekymringer/brændende platforme, som springer i øjnene?
- › Hvilke udviklingsbehov kan der peges på, set i lyset af de foregående spørgsmål?

I praksis vil det næppe være meningsfuldt eller muligt at adskille en kortlægning af målgruppen og en kortlægning af indsatser fra hinanden. Viden om målgruppe og indsatser hænger tæt sammen, og vil tilsammen danne et solidt grundlag for det videre arbejde med en plan for den sammenhængende indsats overfor ungdomskriminalitet. I det følgende præsenteres en række metoder og redskaber, som har været benyttet til kortlægning af målgruppe og/eller indsatser i en eller flere af de 8 kommuner:

1. Indhentning af viden om ungdomskriminalitet
2. Indhentning af statistik om målgruppen
3. Interview med relevante fagpersoner
4. Undersøgelse af udvalgte sagsforløb
5. Afdækning af forskelle i holdninger og vurderinger blandt fagfolk
6. Opsamling af lokal viden på fælles temadag

4.1.1 Indhentning af viden om ungdomskriminalitet

Der har igennem mange år været forsket intenst på ungdomskriminalitetsområdet. Derfor findes der i dag en stor og grundig viden om bl.a. ungdomskriminalitetens omfang, målgrupper, risikofaktorer, beskyttelsesfaktorer samt effekter af forskellige indsatser. (Se bl.a. *Ungdomskommissionens rapport (2009)*, *Forebyggelse af kriminalitet blandt børn og unge – en videns- og erfaringsopsamling (2012)* samt *Socialstyrelsens Vidensportal.dk*.)

Nogle aktører i kommunen vil formentlig allerede have et overblik over eksisterende forskning, men det er ikke sikkert, at det er kendt viden for alle aktørerne på området. Derfor kan det være en idé at samle og fremlægge denne viden, for på den måde at sikre et fælles vidensgrundlag. Det kan enten ske skriftligt, som en del af grundlaget for den sammenhængende plan overfor ungdomskriminalitet, eller ved at afholde fælles temadag(e) med fokus på det kriminalpræventive område, og hvor interne eller eksterne oplægsholdere fremlægger relevant viden og forskning om bl.a. målgruppen og virkningsfulde indsatser.

Det Kriminalpræventive Råd er et råd under Rigspolitiet og har til formål at forebygge kriminalitet og skabe et tryggere samfund gennem oplysning, sikkerhedsfremmende initiativer og samarbejde mellem myndigheder. Det Kriminalpræventive Råd holder oplæg om eksisterende viden på forebyggelsesområdet, og kan også kontaktes pr. telefon eller mail, hvis man har konkrete spørgsmål til viden eller undersøgelser på området. Se også www.dkr.dk.

4.1.2 Statistik om målgruppen

Det er muligt at trække visse aktuelle oplysninger om omfanget af kriminalitet og om målgruppen bl.a. fra Danmarks Statistik samt fra politiets og Kriminalforsorgens statistikker. I mange kommuner vil der formentlig også være interne statistikker, der kan give relevante oplysninger om målgruppen. Det lokale politi, kommunens SSP-kordinator eller andre nøglepersoner i kommunen vil formentlig allerede have et overblik, eller vil hurtigt kunne få det, og vil også kunne indhente oplysninger fra andre sammenlignelige kommuner. Statistikken kunne fx give svar på et eller flere af følgende spørgsmål:

- › Hvor mange sigtelser er der rejst mod unge i kommunen?
- › Hvor mange domme er der faldet? Og for hvad?
- › Hvor gamle er de unge?
- › Hvordan er fordelingen mellem drenge og piger og mellem etnisk danske unge og unge med anden etnisk baggrund end dansk?
- › Er særlige (bolig)områder i kommunen mere udsatte end andre – og hvorfor?
- › Har det ændret sig over tid?
- › Hvordan ser det ud i andre sammenlignelige kommuner?

4.1.3 Interview med relevante aktører om målgruppe og indsatser

Oplysninger om målgruppen og det samlede kriminalitetsbillede kan også indhentes gennem interviews af nøglepersoner, både ledere og medarbejdere. Det kan både give et overblik over organiseringen og samarbejdsfladerne i dagligdagen, over de forskellige indsatser, og en konkret viden om målgruppen – og kan dermed også være med til at pege på eventuelle problemstillinger eller brændende platforme, som de kommende kriminalpræventive indsatser kan tilrettelægges efter.

Fx kan repræsentanter fra Ungesamrådet have et overblik og en umiddelbar vurdering af de unge, der har fået dom: Hvad kendetegner disse unge? Sagsbehandlerne kan have et samlet overblik over børne- og ungesagerne i kommunen og hvilke problemstillinger, der pt. fylder mest. Misbrugskonsulenten kan have et overblik over hvor mange, der har søgt hjælp for problemer med rusmidler, om de har været involveret i kriminalitet i forbindelse med deres rusmiddelproblemer, og hvad der i øvrigt kendetegner denne gruppe. Klubber og skoler kan give et billede af, hvad der generelt rører sig blandt de unge, og om der er særlige problemstillinger, som skal have ekstra opmærksomhed i en kriminalpræventiv sammenhæng. De boligsociale medarbejdere og andre ikke-kommunale indsatser kan bidrage med væsentlig input, som måske ikke umiddelbart er kendte af de

kommunale medarbejdere. Ved at indsamle viden fra mange forskellige aktører omkring de unge kan der fås et mere komplet og kvalificeret overblik over både målgruppe og indsatser.

De mange forskellige aktører kan samtidig også bidrage med deres viden og oplevelse af eventuelle risiko- og beskyttelsesfaktorer, som det er værd at være opmærksomme på, når der skal udarbejdes en sammenhængende plan overfor ungdomskriminalitet.

For at sikre et optimalt udbytte, er det erfaringen fra flere af kommunerne, at der bør investeres god tid til at samle og analysere de indsamlede interviews. Hvis et af målene med planen er en bred opbakning og et fælles grundlag blandt mange aktører, bør analysen formidles videre til disse, enten skriftligt eller på en fælles temadag/workshop.

Et alternativ til enkeltstående interviews med fagpersoner, kan være gruppeinterviews eller forskellige procesforløb på en fælles temadag, mere herom senere.

4.1.4 Undersøgelse af udvalgte sagsforløb

Som et led i kortlægningen af målgruppe og indsatser, kan der gennemføres en fokuseret undersøgelse af udvalgte sagsforløb, hvor unge har begået alvorligere kriminalitet. Målet er at trække læring ud af nogle af disse sager, som kommunen har haft gennem tiden for på den måde at kunne kvalificere de fremtidige indsatser. Erfaringen fra de kommuner, som dette hæfte bygger på, er, at der skal udvælges et passende antal sager, fx 8 sager eller mere, sådan at analysen får et bredt grundlag at trække erfaringer og tendenser ud af, som kan bruges til case-studier i et mere generelt perspektiv. I de pågældende kommuner blev sagerne typisk valgt ud fra, at de havde været behandlet i Ungesamrådet, dvs. at de som udgangspunkt drejede sig om alvorligere kriminalitet. Men det vil naturligvis også være muligt at udvælge sagerne ud fra andre kriterier.

En forudsætning for at kunne lave en så grundig analyse af udvalgte sagsforløb er, at der indhentes samtykke hos unge og deres forældre, og at de indhentede oplysninger opbevares i henhold til Datatilsynets regler.

I en fokuseret undersøgelse af udvalgte sagsforløb, kan fx anvendes følgende tre kortlægningsredskaber: Journalanalyse, interview med de unge og deres forældre samt en faglig auditering af udvalgte sagsforløb. Alle tre kortlægningsredskaber har været benyttet i de kommuner, der anvendte denne metode: Først blev der gennemført en journalanalyse. Resultatet af journalanalysen indgik

som en del af grundlaget for gennemførelsen af interviews med de unge og deres forældre. Og efterfølgende indgik både journalanalyser og interviews i forberedelsen og gennemførelsen af de faglige audits med udvalgte fagpersoner. Og de samlede input fra de tre redskaber blev inddraget i den endelige kortlægningsrapport, som kommunerne har brugt som en del af grundlaget for at udarbejde en plan for den sammenhængende plan mod ungdomskriminalitet.

Journalanalyser²

En journalanalyse er et redskab til at danne sig et godt (tidsmæssig) overblik over fokuspunkter i udvalgte ungesager. Som navnet antyder, er en journalundersøgelse en grundig gennemgang af samtlige sagsakter i en sag, og derfor er en forudsætning for analysen, at de enkelte sagsforløb er fyldestgørende og skriftligt dokumenteret. Akterne i alle sagerne gennemgås systematisk og analyseres ud fra en på forhånd udviklet analyseguide, der sikrer ensartethed på tværs af analyserne af de forskellige journaler. Analysen tager udgangspunkt i den unges individuelle, familiemæssige og øvrige baggrund, med særlig vægt på risiko- og beskyttelsesfaktorer og ved hjælp af analyseguiden gennemgås sagsbehandlingen og de iværksatte indsatser og opfølgning på disse indsatser. Notaterne ordnes kronologisk og analyseres, fx ud fra følgende spørgsmål:

- › Hvad skete hvornår?
- › Hvilke iagttagelser af mistrivsel og problemadfærd hos den unge blev noteret hvor og af hvem?
- › Hvilke væsentlige begivenheder skete hvornår?
- › Hvilke udredninger, handleplaner, visitationspapirer blev udarbejdet hvornår og hvorfor?
- › Hvilke mål blev opstillet hvornår, og hvordan blev der fulgt op på disse?
- › Hvilke målrettede foranstaltninger af direkte eller indirekte relevans for den unges kriminalitetsproblematik blev iværksat hvor og hvornår? Og hvordan blev der fulgt op på disse?

Interviews med unge og deres forældre³

Den unge selv og hans/hendes forældre er en vigtig kilde til forståelse af baggrund og årsager til, at den unge er havnet i kriminalitet. Interviews med de unge og deres forældre kan samtidig også belyse, hvordan kommunens sagsbehandling og indsatser har virket og er blevet oplevet af dem, som indsatsen var rettet imod. Den præcise udformning af spørgsmål må tage udgangspunkt i det

2 Journalanalyser er en variant af dokumentstudier, som er en hyppigt anvendt kvalitativ metode indenfor samfundsvidenskaberne. For uddybning af interview som metode, se fx Brinkmann m.fl. (2010): *Kvalitative metoder – en grundbog*, af Svend Brinkmann og Lene Tanggaard (2010).

3 For uddybning af interview som metode, se fx Brinkmann m.fl. (2010): *Kvalitative metoder – en grundbog*.

fokus, der er valgt for hele kortlægningen og i hvem, der interviewes. Spørgsmål til en ung kunne fx lyde som følger:

- › Hvad, vil du selv sige, er den vigtigste årsag til, at du været i kontakt med politiet?
- › Kommunen vil gerne så tidligt som muligt opdage, når børn og unge har brug for hjælp. Hvis du tænker tilbage, synes du så, at du og din familie har fået tilbud om hjælp og støtte på et tidligt tidspunkt?
- › Kommunen ønsker, at der skal være en god sammenhæng mellem den indsats, der gøres i kommunen, dvs. at forskellige medarbejdere taler sammen og er nogenlunde enige om, hvad der skal ske i en sag: Hvis du tænker tilbage, synes du så, at det er lykkedes i forhold til dig og din familie?
- › Synes du selv, at du har eller har haft en god personlig kontakt til en eller flere medarbejdere eller andre, der skulle hjælpe dig/jer?
- › Hvor godt synes du samlet set, at kommunen er lykkedes med at hjælpe og støtte dig og din familie? Hvad har virket godt? Hvad har virket mindre godt?
- › Har du et godt råd til, hvordan kommunen bedst muligt ville kunne forbedre den tidlige hjælp og støtte til børn og unge, der er ved at få problemer fx med kriminalitet?

Tilsvarende spørgsmål ville kunne stilles til forældre eller andre voksne omsorgspersoner.

Faglige audits⁴

For at formidle og lære af en journalanalyse af udvalgte sager og eventuelle interviews med unge og deres forældre, kan faglige audits være et brugbart redskab. Auditmetoden er et redskab til en systematisk faglig drøftelse og vurdering af konkrete forløb eller hændelser. Et audit-forløb baserer sig på tre grundelementer: Et auditpanel af udvalgte fagfolk (typisk 6-8 inviterede deltagere), paneldeltagernes faglige vurdering af sagsforløbet (ved hjælp af et vurderingsskema) og en struktureret mødeform. Desuden udpeges en mødeleder og en referent for panelet. Det styrende motiv for den faglige vurdering vil i denne sammenhæng være forebyggelsesindsatsen i det enkelte sagsforløb:

- › Hvad blev der gjort i forhold til opsporing, sagsbehandling og indsatser?
- › Hvad kunne der have været gjort? Kunne noget være gjort anderledes?
- › På baggrund af disse erfaringer, hvilke kriminalpræventive udviklingsbehov kan der så peges på?

⁴ For en let tilgængelig gennemgang af faglige Audits, se fx CFK – Folkesundhed og Kvalitetsudvikling (2009): *Om Audit – en metode til læring og kvalitetsudvikling i fagpraksis*

Selve vurderingen foretages først individuelt af paneldeltagerne, ved hjælp af vurderingsskemaet, som en forberedelse til det egentlige auditmøde. På auditmødet gennemgås de enkelte forløb eller hændelser hver for sig, og hver deltager fremlægger kort sin vurdering og begrundelse. Derefter drøftes panelets vurderinger, og der konkluderes på den faglige drøftelse. Det er ikke et krav, at der opnås konsensus i panelet. På baggrund af besvarelserne af vurderingsskemaet og mødereferatet udarbejdes en kort audit-rapport, der samler op på drøftelserne samt de konklusioner og evt. anbefalinger, som auditpanelet når frem til i enstemmighed eller som flertals-/mindretalsudtalelser. En faglig audit tager typisk en hel dag.

Karin Oudshoorn, Leder af Tværfaglig koordination, Vejle Kommune:

” Forløbet har indtil videre givet stor inspiration og viden om dét, vi går og gør. Det giver god mening at tage udgangspunkt i noget konkret, som medarbejderne selv har oplevet. Medarbejderne får meget ud af det: De har fået indsigt i egen praksis, både i det, der går godt, og dét, der kunne trænge til forbedringer. Det er guld værd at få lov at kikke ned i egen praksis. ”

4.1.5 Afdækning af forskelle i holdninger og vurderinger blandt fagfolk

Undersøgelser har afdækket, at der kan være store forskelle blandt fagfolk i vurderingen af, hvordan en konkret sag kan gribes an. (Ejrnæs, 2004) Derfor kan der være god grund til at drøfte, hvordan de forskellige aktører ser på forskellige problemstillinger på det kriminalpræventive område, for på den måde at afstemme forventninger og udbrede kendskab til hinanden.

Vignetundersøgelse⁵

En metode til at undersøge og afdække holdninger og vurderinger kan være en vignetundersøgelse blandt aktører på det kriminalpræventive område. Den tilgang blev benyttet i en af de 8 kommuner, hvor fiktive cases (vignetter) blev udarbejdet på baggrund af de sagsforløb, der var blevet gennemgået i journalanalysen. Vignetterne blev herefter sendt til relevante aktører på området, som blev bedt om at komme med deres bud på, hvordan den pågældende sag kunne håndteres. Herefter blev vignetterne og aktørernes besvarelser brugt som udgangspunkt for drøftelser af ligheder og forskelle i, hvordan disse sager evt. kunne håndteres, og hermed også en drøftelse af kommunikation, handlemåder og samarbejdsrelationer på tværs af faggrupper og -områder.

⁵ For uddybning af vignetundersøgelse, se Ejrnæs m.fl. (2012): Vignetmetoden samt Ejrnæs (2004): *Faglighed og tværfaglighed – vilkårene for samarbejdet mellem pædagoger, sundhedsplejersker, lærere og socialrådgivere.*

Gennemførelse af en større vignetundersøgelse, der omfatter en stor del af de aktører, der er involveret i det kriminalpræventive arbejde, vil kræve både tid og en del forberedelse. Det vil også være nødvendigt at afsætte god tid til opsamling, analyse og drøftelser af de indkomne besvarelser, og hvad det betyder for det fortsatte kriminalpræventive arbejde.

Drøftelse af forskelle i bekymringer ud fra cases

Mange fagfolk oplever ofte forskelle i bekymringer blandt deres kollegaer og samarbejdsparter. En klasselærer kan måske være meget bekymret for en ung og hans adfærd, men kan opleve, at kollegaer på skolen, SSP-konsulenten eller sagsbehandleren ikke tager det nær så alvorligt – og omvendt. Det kan opleves som frustrerende og kan måske også indimellem bidrage til at gøre både det interne og det tværfaglige samarbejde vanskeligt.

I et par af de 8 kommuner valgte man derfor at udarbejde en række fiktive cases, som deltagerne drøftede med kollegaer og samarbejdsparter på en fælles temadag. Målet var her ikke at drøfte forskelle i løsningsforslag og handlinger, som i vignetundersøgelsen ovenover, men at drøfte eventuelle forskelle i de umiddelbare bekymringer. Hver case havde tre oplysninger, som den enkelte deltager læste hver for sig. Efter hver oplysning blev deltageren bedt om at svare på spørgsmålet: Hvor bekymret, på en skala fra 1-10, bliver du, når du får denne oplysning? Derefter præsenterede de enkelte deltagere deres bekymringsgrad for andre kollegaer/samarbejdsparter i mindre grupper – og drøftede på den baggrund, hvorfor der eventuelt kunne være store forskelle i bekymringsgrad.

Øvelsen har været med til at afdække, at der kan være store forskelle i bekymringsgrad, og har samtidig været en god anledning til at få drøftet hvorfor der er disse forskelle – og hvordan man fremadrettet kan håndtere disse forskelle, hvis der fx skal udarbejdes konkrete handleplaner i forlængelse af planen for den sammenhængende indsats overfor ungdomskriminalitet.

4.1.6 Opsamling af lokal viden på fælles temadag

Fælles temadage og workshops for relevante aktører på det kriminalpræventive område kan være en anden måde at foretage en kortlægning af målgruppe og indsatser på: Gennem velforberedte og tilpas styrede og forstyrrende processer vil det være muligt at kortlægge og drøfte eksisterende viden, fagligheder og holdninger blandt aktørerne, og dermed skabe bedre muligheder for det videre samarbejde om og den fælles forståelse for de kriminalitetstruede børn og unge. De deltagende aktører skal anerkendes, inddrages og udfordres på dét, de allerede ved og gør, for på den måde at komme frem til det bedste grundlag for det videre arbejde.⁶

En væsentlig effekt ved afholdelse af fælles temadag(e) vil være en styrkelse af det fælles sprog, begrebsafklaring og viden om målgruppe og indsatser – og samtidig kan dagen(e) bidrage til, at de mange aktører får et større kendskab til hinanden og hinandens indsatser. Dermed kan fælles temadag(e) være med til at kvalificere det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde mellem aktørerne på det kriminalpræventive område.

En temadag eller workshop kan også have til formål at samle op på og drøfte den kortlægning, der allerede er foretaget ved hjælp af en eller flere af ovenstående tilgange, og som måske er samlet op i en kortlægningsrapport. En fælles temadag/workshop kan på den måde være næste skridt mod færdiggørelsen af en plan for en sammenhængende indsats overfor ungdomskriminalitet.

6 For en lettilgængelig gennemgang af processtyring med et socialkonstruktionistisk, systemisk og anerkennende teoretisk afsæt, se Jensen m.fl. (2012): *Procesfacilitering i praksis*.

Et program for en temadag, afprøvet i flere af de 8 kommuner, kunne være:

1. Velkomst og overordnet rammesætning:

Hvorfor denne dag? Hvad er målet? Hvilke forventninger er der til deltagerne? Og hvad kan deltagerne forvente at få ud af dagen? Hvilke visioner har kommunen overordnet for de samlede børne- og ungeindsatser?

Tips til hvordan: Rammesætning kan med fordel foregå på to planer. Både et overordnet ledelsesmæssigt/politisk plan: Hvad er ledelsens/kommunalbestyrelsens forventning og ramme for dagen? Og dels et praktisk plan: Hvordan kommer dagen til at foregå?

2. Præsentation af eksisterende viden:

Hvad ved man om målgruppen og ungdomskriminalitet generelt? Hvad siger forskning på området? Hvilke indsatser har størst effekt? Hvilke begreber på kriminalitetsområdet kunne være vigtige at få afklarede og få en fælles forståelse af? Betyder fx begrebet "kriminalitetsforebyggelse" det samme for alle faggrupper?

Tips til hvordan: Oplæg fra intern eller ekstern oplægsholder, fx fra Det Kriminalpræventive Råd, om generel viden om målgruppe, ungdomskriminalitet, risiko- og beskyttelsesfaktorer, afprøvede indsatser m.m.. Oplægget kan blive efterfulgt af en fælles drøftelse, af hvordan denne viden og begreberne bliver brugt og forstået i kommunen og på egen skole/institution.

3. Afdækning af eksisterende viden om målgruppen i kommunen:

Hvad ved vi om børn, unge og kriminalitet i kommunen, ud fra tilgængelig statistik og undersøgelser? Hvilken viden sidder vi derudover med hver især?

Tips til hvordan: Udvalgte faggrupper kan blive bedt om at fremlægge statistik og viden fra deres fagområde, som de har indhentet på forhånd. Fx kan politiet blive bedt om at trække tilgængelig statistik om anmeldt kriminalitet, begået af unge under 18 år. SSP-Konsulenten kan blive bedt om at fremlægge oversigt over, hvad der især fylder blandt de unge, der har været i involveret i kriminalitet. Børne- og ungeforvaltningen kan blive bedt om en opgørelse over, hvor mange sager de har, hvor kriminalitet også er indblandet, herunder hvor mange unge der har modtaget domme – og for hvad. Misbrugscentret kan give en redegørelse for, hvor mange unge de har i behandling – og hvor meget kriminalitet fylder i disse sager. Tilsammen kan de forskellige fagpersoners viden give et fælles billede af målgruppen, og hvad der især fylder.

4. Afdækning af indsatser:

Hvad står vi hver især for, og hvad gør vi allerede på det kriminalpræventive område? Hvad er vi særligt gode til? Hvad giver udfordringer?

Tips til hvordan: Deltagerne kan enten på forhånd have forberedt sig på ovenstående spørgsmål, eller de kan på dagen forberede sig i monofaglige grupper, der efterfølgende fremlægger for de andre deltagere, enten i plenum, så alle hører alt, eller i tværfaglige grupper.

I løbet af de første fire punkter vil der være fremlagt mange oplysninger og en stor portion forskningsbaseret, faktuel og erfaringsbaseret viden. Hvis der på forhånd er foretaget en grundig kortlægning af målgruppe og indsatser kan denne til dels erstatte pkt. 2-4. Tilsammen udgør input fra temadagen/workshoppen og en eventuel kortlægning af videns- og erfaringsgrundlaget for udarbejdelsen af en plan mod ungdomskriminalitet. Men det er vigtigt også at afsætte tid til drøftelser af, hvordan denne viden og disse erfaringer kan bruges fremadrettet.

5. Opsamling på baggrund af dagens input:

Samlet set, hvordan ser det så ud lige nu? Hvad gør vi allerede godt? Hvad mangler vi? Hvor er der plads til forbedringer?

Tips til hvordan: Et nyttigt redskab kan her være at drøfte ”kloge greb & ømme tær”⁷: Hvor er der allerede kloge greb? Hvad gør vi godt? Er der også nogen ømme tær? Hvor trykker skoen? Hvad skal vi derfor være opmærksomme på fremadrettet?

6. Visioner og ønsker for den fremtidige indsats:

Hvad bliver derfor vigtigt at gøre fremover? Hvad skal vi være særligt opmærksomme på i udarbejdelsen af planen for den sammenhængende indsats mod ungdomskriminalitet? Hvad bliver vigtigt at have med?

Tips til hvordan: Dagen kan rundes af ved, at deltagerne i tværfaglige grupper eller i plenum samler de vigtigste pointer op fra dagen. Arbejdsgruppen/tovholderen kan herefter bruge pointerne som udgangspunkt for den endelige skriftlige udarbejdelse af en plan for den sammenhængende indsats overfor ungdomskriminalitet.

⁷ Redskabet er inspireret af Den løsningsfokuserede tilgang, hvor begrebet ”kloge greb” stammer fra. Begrebet ”ømme tær” giver mulighed for også at få sat fokus på de steder, hvor der er plads til forbedringer, sådan at den sammenhængende indsats overfor ungdomskriminalitet kan kvalificeres.

7. Afslutning

Tak til deltagerne for alle bidrag og kort redegørelse for, hvad der videre vil ske, herunder hvordan og hvornår deltagerne vil kunne se den færdige plan for den sammenhængende indsats overfor ungdomskriminalitet.

Tips til hvordan: Det kan være en fordel, at den/de, der indledte dagen, også afslutter den.

4.2 Opstilling af konkrete mål

Ungdomskommissionen anbefaler, at kommunalbestyrelsen fastsætter ”klare og målbare mål” for den konkrete indsats og for den generelle udvikling blandt kommunens børn og unge med negativ adfærd, og at kommunalbestyrelsen følger op på disse. (Ungdomskommissionen, 2009, s. 38)

En forudsætning for at opstille konkrete og målbare mål er, at man ved, hvad der skal måles ud fra, dvs. at målgruppen og indsatser er kendte og kortlagte. Når målgruppen og de eksisterende indsatser er kortlagt, fx ved hjælp af én eller flere af ovenstående metoder, kan arbejdet med at opstille konkrete mål i en plan for den sammenhængende indsats overfor ungdomskriminalitet påbegyndes. Her kan følgende spørgsmål være relevante at drøfte indledningsvist:

- ▶ Hvor stor en nedgang i ungdomskriminaliteten ønsker kommunen at arbejde hen i mod? Hvornår skal målene være nået? Hvordan kan det måles?
- ▶ Hvilke andre former for negativ adfærd kunne det, på baggrund af kortlægningen, være relevant at have særlig opmærksomhed på? Fx skolefravær, misbrugsadfærd eller anden mistrivsel-adfærd blandt målgruppen? Hvor stort et fald vil kommunen arbejde for at nå? Hvordan kan det måles?
- ▶ Hvor mange og hvilke unge skal kommunen nå gennem de generelt forebyggende indsatser og de specifikt forebyggende indsatser? Hvad vil vi opnå? Hvordan kan det måles?
- ▶ Hvor mange og hvilke unge ønsker kommunen at få ind i de målrettede indsatser? Hvad vil vi opnå med indsatserne? Hvordan kan det måles?
- ▶ Hvordan vil kommunen sikre et godt samarbejde på tværs? Hvad skal der til? Hvad er målet med samarbejdet? Hvordan kan det måles?

Overordnet er det vigtigt at sikre sig, at målene bliver klare og til at arbejde med. Her kan SMART-metoden være en simpel metode til at sikre klare mål⁸.

Et mål skal være:

Specifikt – dvs. konkret og utvetydigt formuleret.

Tjek-spørgsmål: Hvem skal gennemføre målet? Hvordan skal det gennemføres? Hvorfor er det vigtigt?

Målbart – dvs. muligt at måle.

Tjek-spørgsmål: Hvordan kan vi vide, om ændringen er indtrådt? Hvilke målemetoder kan benyttes – og er de realistiske?

Accepteret – dvs. der skal være bred accept og enighed om målet.

Tjek-spørgsmål: Er der enighed blandt alle relevante interessenter om, at dette mål er værd og godt at stræbe efter?

⁸ For uddybning af SMART-metoden, se fx Rambøll Management (2006): *Effektmåling i Integrationsministeriets puljestyring*.

Realistisk – dvs. muligt at nå.

Tjek-spørgsmål: Er de nødvendige ressourcer og den nødvendige tid til rådighed? Er der en logisk sammenhæng mellem mål og midler?

Tidsafgrænset – dvs. at der skal være en tidsfrist for, hvornår målet skal være nået.

Tjek-spørgsmål: Hvornår vil målet være opnået? Er der angivet en tidsfrist?

(Rambøll Management, 2006)

Et eksempel på et konkret mål kunne være: En kommune. Kommune ønsker at øge indsatsen over for ulovligt skolefravær blandt de ældste elever i folkeskolen. Indsatsen bliver sat i værk, fordi der gennem kortlægning af de unge, der har været involveret i kriminalitet, er set en klar sammenhæng mellem kriminalitet og ulovligt fravær fra skolen.

MÅLET ER:	DET VIL VI GØRE VED:	DET VIL VI MÅLE VED:	AKTØRER
At det ulovlige fravær blandt elever i kommunens skole i det kommende skoleår skal nedbringes med 25 % ift. niveauet i forrige skoleår. Ved ulovligt fravær forstås, at eleven ikke kommer i skole og/eller ikke møder til alle timer uden lovlig grund.	Al fravær bliver mødt af en passende indsats: <ul style="list-style-type: none"> • Hvis eleven ikke møder til en time, vil skolen/læreren kontakte eleven via sms. • Hvis eleven ikke reagerer på sms, vil skolen orientere forældrene • Ved gentagne tilfælde af fravær (mere end 3 gange) vil elev og forældre blive indkaldt til møde, hvor det vil blive aftalt, hvordan fravær fremover kan håndteres, fx ved at elev bliver tilbudt i en periode at blive vækket og/eller hentet af kommunens ungekonsulent	Al fravær vil løbende blive registreret Alle indsatser overfor fravær vil blive registreret i skemaer, som én gang om måneden vil blive gennemgået af skolens ledelse og kommunens ungekonsulent, mhp. samlet overblik over fravær og indsatser og evt. justering af de igangsatte indsatser. Hvert kvartal vil skoleleder og ungekonsulent udarbejde kort notat om fravær og indsatser, som sendes til Skoleforvaltningen	Elev og dennes forældre Udskolingslærere Skolens ledelse Ungekonsulent Ansvarlig: Skolelederen

4.2.1 Opstilling af mål ved hjælp af forandringsteori

Udarbejdelsen af konkrete mål for de kriminalpræventive indsatser er blevet grebet forskelligt an i de 8 kommuner, men fælles for alle har været, at det er prioriteret at bruge god tid på netop dette arbejde, bl.a. for at sikre, at de opstillede mål hænger sammen med de øvrige prioriteringer og mål på området, fx som de fremgår af kommunens sammenhængende børne- og ungepolitik.

En af metoderne til at få opstillet konkrete mål for det kriminalpræventive område kan være at udarbejde en forandringsteori⁹.

⁹ For uddybning af forandringsteori, se fx Rambøll Management (2006): *Effektmåling i Integrationsministeriets puljestyring* (2006). Forandringsteori kaldes også programteori. For en grundig gennemgang af programteori og dens sammenhæng med virkningsevalueringen, se fx Dahler-Larsen m.fl. (2006): *Nye veje i evaluering*.

En forandringsteori er en beskrivelse af, hvordan man kan opnå ønskede forandringer for en bestemt målgruppe gennem bestemte tiltag og indsatser, samtidig med at man er opmærksom på hvilke antagelser og forudsætninger, der ligger bag. En forandringsteori bliver således en metode til at sandsynliggøre, at de aktiviteter, man ønsker at gennemføre, kan føre frem til de ønskede effekter overfor målgruppen, samt en tydeliggørelse af, hvad man antager, at der skal til for at opnå de ønskede effekter. Forandringsteorien kan også bruges til at blive opmærksom på eventuelle huller i planen, og på hvordan de nye idéer/indsatser kan hænge sammen med den eksisterende indsats.

Udarbejdelsen af en forandringsteori kan fx foregå på en udviklingsworkshop for alle eller udvalgte ledere og medarbejdere på det kriminalpræventive område. På baggrund af kortlægningen af målgruppe og eksisterende indsatser drøftes hvilke problemer/hvilket problem, man især ønsker at sætte ind overfor (problemformulering), hvem målgruppen er (målgruppeafgrænsning), og hvad man ønsker at opnå (ønsket effekt).

Gennem kortlægningen af målgruppe og nuværende praksis – og bestyrket af den generelle forskning på området – kunne et eksempel på en særlig udfordring være, at en del af de unge, der kommer ud i kriminalitet, også har haft andre problemer, fx et stort skolefravær, og at en del af disse problemer ofte er startet tidligt. (Balvig, 2011) I en kommune kunne et af ønskerne med planen for den sammenhængende indsats overfor ungdomskriminalitet fx være at styrke indsatsen overfor en særlig gruppe unge i alderen 14-15 år (7-8.kl) med et stort skolefravær for på den måde at nå de unge, før de eventuelt kommer ud i alvorligere kriminalitet.

Forandringsteorien udarbejdes ved at begynde med de ønskede effekter på lang sigt – det vil i ovenstående eksempel sige, at færre unge kommer ud i kriminalitet – og så bevæge sig baglæns, fx ud fra nedenstående model og eksempel:

Det er vigtigt, at udarbejdelsen af forandringsteorien sker i et tæt samspil mellem alle deltagere i workshoppen, fx ved at lade forandringsteorien visualiseres og udvikle sig på en væg/en whiteboard med hjælp af tusser og papkort. Det er også vigtigt, at der gennem hele processen er en vekselvirkning mellem de forskellige dele af modellen. Fx bør den ønskede effekt på lang, mellemlang og kort sigt, drøftes ift. de aktiviteter, der skal til for at opnå den ønskede effekt. Det bør ligeledes drøftes, hvad det kræver af tid og ressourcer at gennemføre den enkelte aktivitet på en måde, så man opnår den ønskede effekt. Undervejs i processen er det også vigtigt, at man bliver opmærksom på, hvilke forudsætninger og antagelser, der ligger bag de forskellige dele af den forandringsteori, man opstiller.

I eksemplet ovenfor er det overordnede mål velbegrunderet i forskningen: Unge, der mistrives i skole, har også en større risiko for at få en u hensigtsmæssig adfærd, herunder også at komme ud i kriminalitet.¹⁰ Derfor kan der være god grund til at iværksætte en særlig indsats for at sikre mindre skolefravær. Men præcis hvad man mener, der skal til – og hvilke forudsætninger og antagelser, der ligger bag – bør nøje drøftes og udforskes: Hvorfor mener man fx, at en gruppeorienteret aktivitet i skoleregi kan få de unge til at pjække mindre? Hvad skal indholdet i aktiviteten være for, at de unge føler sig motiveret for at deltage? Hvem skal i givet fald køre aktiviteten - og hvorfor mener man, at lige netop de personer er de rette til at køre aktiviteten?

En færdig forandringsteori vil derfor være meget mere kompleks end modellen (side 38) antyder.¹¹ Udarbejdelsen af en forandringsteori kan tage alt fra nogle få timer til flere dage, afhængig af hvor omfattende den skal være, og hvor mange deltagere, der skal involveres.

En af de 8 kommuner, Esbjerg Kommune, har i sin plan mod ungdomskriminalitet valgt at sætte særlig fokus på unge, der allerede har begået kriminalitet. Målet er her, at 70% af de unge lovovertrædere med dom ikke begår ny kriminalitet, og at 70% af de unge er i beskæftigelse ved dommens afslutning. Kommunen har bl.a. derfor etableret et Kriminalitetsteam for unge lovovertrædere, der har fået til opgave at sikre, at der ydes en konsekvent, hurtig og målrettet indsats overfor disse unge, og i den færdige plan har kommunen også udarbejdet konkrete arbejdsgangsbeskrivelser for, hvordan de forskellige aktører skal handle for at sikre at målene nås. *(Se præsentation af Esbjerg Kommunes færdige plan i kap. 6.)*

10 Se fx Balvig (2011): *Lovlydig Ungdom*, s.139-144.

11 For et eksempel på en færdig forandringsteori, se fx Undervisningsministeriet (2009): *Vejledning til udarbejdelse af forandringsteori*.

4.3 Formulering af den endelige plan

For at sikre et bredt ejerskab til planen har en del af de 8 kommuner inddraget flere aktører i selve formuleringen af den endelige plan. Det er fx sket på fælles arbejdsseminarer for arbejdsgruppen eller ved afholdelse af en eller flere temadage for alle aktører på området. I praksis har den endelige skriftlige udarbejdelse af planen dog typisk ligget hos arbejdsgruppen eller hos tovholderen.

Afholdelse af fælles arbejdsdage for arbejdsgruppen

Arbejdsgruppen kan afsætte tid til i fællesskab at færdiggøre planen i en struktureret proces og på baggrund af kortlægningen. Her kan en del af arbejdet også være at udarbejde detaljerede målgruppebeskrivelser, en samlet tilbudsvifte, der viser hvilke tilbud, kommunen har til hvilke unge, samt konkrete handleplaner eller oversigter (arbejdsflowdiagram) over hvem, der skal gøre hvad, når en ung vækker bekymring, eller når en ung er blevet sigtet for kriminalitet og når en ung er blevet dømt for kriminalitet.

(Se fx præsentation af Esbjerg Kommunes færdige plan i kap. 6.)

Afholdelse af flere temadage for alle aktører på området

Processen med involvering af og ejerskab blandt alle aktører på området kan også fortsættes ved, at arbejdsgruppen skriver et første udkast til plan, der herefter fremlægges og drøftes med alle aktører på en ny temadag. Det gjorde et par af de 8 kommuner. *(Se bl.a. præsentation af Thisted Kommunes færdige plan i kap. 6.)*

Her drøftede deltagerne arbejdsgruppens udkast til plan, bl.a. ud fra følgende spørgsmål:

- › Hvordan vurderer de forskellige aktører planen? Hvad er særlig godt? Er der noget, der undrer?
- › Er der noget, der mangler eller skal mere eller mindre af?
- › Hvad kræver planen af de enkelte aktører – og af andre?
- › Hvordan bidrager de forskellige aktører allerede nu til planen? (=opsummering af kortlægningen af indsatser)
- › Hvordan kan de forskellige aktører bidrage fremadrettet?
- › Og på hvilken måde vil dét, de forskellige aktører allerede gør/foreslår at gøre, være til gavn for de kriminalitetstruede børn og unge?

5. Opfølgning og implementering

En plan for den sammenhængende indsats overfor ungdomskriminalitet gør det ikke alene, men den udgør et værdifuldt skridt på vejen til en styrket indsats overfor kriminalitetstruede unge i den enkelte kommune. Erfaringerne fra de 8 kommuner er, at selv når planen er udarbejdet og politisk godkendt af kommunalbestyrelsen, ligger der stadig et vigtigt stykke arbejde forude. De næste større opgaver bliver bl.a., at:

- › Implementere den færdige plan mod ungdomskriminalitet og sikre, at den bliver brugbar i det daglige;
- › Følge op på de mål, der blev udstukket i planen, og over tid justere og/eller opstille nye mål;
- › Fastholde fokus på det kriminalpræventive og tværsektorielle samarbejde blandt de centrale aktører.

I det følgende gennemgås kort nogle af de erfaringer fra de 8 kommuner, som det kan være væsentligt at være opmærksom på i det videre arbejde.

Implementere og iværksætte planen i det daglige arbejde

For at en plan for den sammenhængende indsats overfor ungdomskriminalitet skal have en virkning på lidt længere sigt, må kendskabet til den færdige plan spredes, også til andre end de, der har været involveret i processen omkring udarbejdelse af planen. Samtidig bliver det vigtigt at sikre, at planen bliver brugt i det daglige af de aktører, der skal være en del af den tidlige, helhedsorienterede, tværsektorielle og sammenhængende indsats. Med andre ord: Planen mod ungdomskriminalitet, og de mål og indsatser, som planen lægger op til, skal implementeres og blive en integreret del af det samlede børne- og ungearbejde i den enkelte kommune.

Flere af de 8 kommuner er i skrivende stund stadig midt i implementeringsarbejdet. Det er derfor ikke muligt at trække så mange erfaringer fra disse kommuner endnu. Desuden har de færdige planer været meget forskellige: Nogle af planerne har været meget overordnede og har haft karakter af overordnede principper for det kriminalpræventive arbejde i kommunen, mens andre har været mere konkrete med forslag til helt specifikke indsatser overfor målgruppen. (Se *præsentation af færdige planer i kap. 6*) Der vil derfor også være stor forskel på, hvordan planerne kan omsættes til praksis.

På baggrund de senere års forskning i implementering er det dog muligt at pege på en række generelle forhold, som det er værd at være opmærksom på i arbej-

det med at få omsat en plan for den sammenhængende indsats overfor ungdomskriminalitet til handling.¹²

I de 8 kommuner indebærer den endelige plan typisk, at en række forhold vedr. de kriminalpræventive indsatser skal ændres og/eller styrkes. Planen kan fx lægge op til ændringer/styrkelse af aktørernes viden og kompetencer, af organisationsstrukturer eller i forholdet mellem aktørerne (de fagprofessionelle) og målgruppen af unge, der er kriminalitetstruede. Som udgangspunkt for at få omsat en plan til handling er det vigtigt at være opmærksom på, hvad det er, man ønsker at ændre og/eller styrke.

Kernen i selve implementeringen er den konkrete viden, erfaringerne og de ønskede kriminalpræventive indsatser. Men det er ikke nok at have fokus her, hvis implementeringen skal lykkes. Også andre elementer spiller en aktiv rolle, fx de organisatoriske elementer og faktorer i omgivelserne. Hvis implementeringen skal lykkes, skal der derfor være et tæt og kompensatorisk samspil mellem tre centrale elementer, der skal være med til at drive implementeringen, de såkaldte ”drivers”: kompetencer (hos aktørerne), organisation og ledelse. Med ”kompensatorisk” menes, at de tre drivers er gensidigt afhængige og helst skal understøtte hinanden, men at de også delvist skal kunne supplere hinanden. Hvis det fx ikke er muligt at gøre så meget ved den overordnede organisering for at opnå den ønskede ændring i de kriminalpræventive indsatser, må der i stedet fokuseres på, hvad der skal til for, at aktørerne (via deres viden og kompetencer) og/eller ledelsen kan være med til at fremme den ønskede ændring. Det kan fx være nødvendigt at styrke aktørernes kompetencer via coaching, supervision eller efteruddannelse. Eller der kan være nødvendigt, at ledelsen træffer en række beslutninger for at gøre det muligt at nå de opsatte mål i planen, fx om at SSP-konsulenten skal prioritere sin arbejdsindsats overfor en særlig målgruppe af kriminalitetstruede unge og derfor i en periode må nedprioritere det generelle forebyggende arbejde i skoleregion.

På Social- og integrationsministerens Årsmøde i 2012 udarbejdede en række ledende kræfter på social- og integrationsområdet 12 overordnede principper for effektiv implementering. Disse kan med fordel bruges som udgangspunkt for implementeringen, også af en plan for den sammenhængende indsats mod ungdomskriminalitet.

12 For uddybning, se fx Sundhedsstyrelsen: *Implementeringsforskning om forebyggelse – en baggrundsrapport* (2010) For en grundig gennemgang af implementeringsteori, se fx Fixsen m.fl. (2005): *A Synthesis of the Literature*

12 principper for effektiv implementering:

1. Skab fælles forståelse og sæt mål med mening

Vi arbejder med borgerne. God implementering begynder med at svare på "hvorfor...". Vi skal have viden om problemet og kortlægge behov og metoder for at skabe fælles forståelse. Målet er et fælles fundament for den forandring, der giver mening og virker.

2. God implementering kræver begejstring

Vi skal begejstre og inspirere, når vi implementerer. Vejen er forberedelse: Vi skal bruge den viden, vi har. Involvere dem, det handler om – de er forudsætningen for implementering. Sætte klare rammer for forløbet. Inddrage kritikere. Vis vejen og vær modig.

3. Skab klarhed om målene med udgangspunkt i borgeren

Vi skal sætte fagligheden fri med afsæt i borgeren. Vi skal vise medarbejderne tillid, så de kan bryde vanetænkningen og være kreative. Vi skal ud af komfortzonen og fremme samarbejdet med borgere og nye aktører i det offentlige, civilsamfundet og erhvervslivet.

4. Hvad med os selv?

Vi skal skabe større sammenhæng mellem aktører, når det gælder viden, adfærd og indstilling. Fælles problemer kræver fælles løsninger. Vi er alle en del af problemet og en uundværlig del af løsningen. Succes og fiasko skal deles af alle.

5. Tag et virkelighedstjek

Vi skal spørge, om visionen er blevet til virkelighed? Giver projektet mening for alle involverede? Og er de nødvendige rammer og kompetencer til stede? Vi kan ikke planlægge os ud af alt – vi skal fokusere på målet og hele tiden justere kursen.

6. Intet om brugerne uden brugerne

Vi skal finde løsninger sammen med brugerne og menneskene omkring dem – de er eksperter i deres eget liv. Inddrag dem og aktivér deres ressourcer. De bidrager til løsninger, der virker, og løsningerne giver mennesker ansvar for deres eget liv.

7. Gør alle ressourcer aktive

Vi skal trække på vores samlede ressourcer. Fremtidens velfærdssamfund bygger på inspirerende samarbejdsformer mellem borgerne, myndighederne og civilsamfundet. Se, anerkend og brug hinandens ressourcer optimalt.

8. Forandring skal give mening for dig og mig

Vi opnår ejerskab, engagement og resultater, når forandringen giver mening for borgerne, medarbejderne, lederne og politikerne.

9. Hold fokus på målet og husk at måle

Vi skal sætte realistiske mål og delmål. Vi skal bygge vores indsats på viden. Vi skal være vedholdende og lytte, så vores indsats skaber positiv forandring. Vi skal indsamle ny viden ved at måle på vores indsats og dokumentere vores resultater.

10. Gør viden brugbar med involvering

Vi skal bygge bro mellem på den ene side ny faglig viden om effekt samt praksiserfaring og på den anden side inddragelse af borgere, praktikere og ledelse.

11. Mål på tre bundlinjer

Vi skal måle resultater på tre bundlinjer: individ, samfund og økonomi. Det giver os bedre muligheder for bæredygtig implementering – både i de nære fællesskaber og i det store fællesskab.

12. Hold liv i forandringen

Vi skal holde liv i forandringen ved at skabe begejstring for fælles mål, så alle mærker den. Viden spredes gennem den autentiske, engagerede og gode historie. Social- og integrationsministerens Årsmøde 2012

www.sm.dk/Temaer/velfaerdsudv/aarsmoede2012/Documents/Folder%20aarsmoede%202012%20web.pdf

Opfølgning på mål

De mål, der er opstillet i planen for den sammenhængende indsats overfor ungdomskriminalitet, bør løbende evalueres og justeres, og over tid vil der formentlig også være behov for at opstille nye mål.

Allerede når der opstilles konkrete mål for de kriminalpræventive indsatser (se *forrige kapitel*), er det nødvendigt også at drøfte, hvordan der kan følges op på disse mål. Det er vigtigt at afsætte tid og ressourcer til dokumentation og evaluering af, om de igangsatte tiltag har den ønskede effekt. Det handler både om at dokumentere det konkrete indhold og effekten af de igangsatte indsatser, men også om systematisk at følge udviklingen i det samlede billede af ungdomskriminaliteten i kommunen. På den måde er det muligt at udvikle og evaluere det kriminalpræventive arbejde i kommunen.

Præcis hvordan det kan gøres, vil afhænge af de konkrete mål, der er opstillet: Er målet fx, at færre unge havner i kriminalitet, må der nødvendigvis laves kvantitative målinger, der følger udviklingen i omfanget af kriminalitet blandt målgruppen. Det kunne fx ske ved løbende registreringer af hvor mange underretninger, kommunen modtager fra politiet om unge, der har begået kriminalitet, eller ved at trække statistiske data fra Danmarks Statistik eller politiets opgørelser over sigtelser. Er målet, at færre unge, der har begået kriminalitet, bliver gengangere, fordi der sættes effektivt ind overfor disse unge under afsoningen af dommen, må de kvantitative målinger formentlig suppleres med en form for borgerundersøgelser eller interviews med medarbejdere for at få afdækket, hvilken effekt de konkrete indsatser har haft for, om de unge stopper eller fortsætter med kriminalitet.¹³

Opfølgning på mål med udgangspunkt i forandringsteori

Selv om de opstillede mål bygger på en grundig kortlægning og inddragelse af relevant forskning, vil den første version af forandringsteorien ofte bygge på en vis portion antagelser og forventninger. Det er sjældent muligt at opnå fuldstændig sikker viden, ikke mindst fordi der i socialt arbejde og dermed også i kriminalpræventivt arbejde kan være mange ubekendte faktorer.

I takt med at man får konkrete erfaringer med de indsatser, man har sat i gang, vil det dog være muligt at få mere kvalificeret viden om effekten af de indsatser, man har igangsat – og dermed også at få undersøgt, om man havde ret i de an-

13 En del af de redskaber, der blev præsenteret i 4.1. kan også benyttes til evaluering og opsamling. For yderligere inspiration til evalueringsarbejdet, se fx Dahler-Larsen (2006): *Nye veje i Evaluering* for præsentation af tre systematiske evalueringsmetoder (BIKVA-modellen, Competence-evaluering og Virkningsevaluering) og Rambøll Management (2006): *Effektevaluering i Integrationsministeriets puljestyling* for brug af Forandringsteorien til effektmåling.

tagelser og forventninger, der blev opstillet i forandringsteorien. Forandringsteorien kan således raffineres undervejs og give et bedre grundlag for at vurdere sammenhængen mellem indsats og effekter – og dermed også være med til at bane vejen for en vellykket implementering. Hvis de erfaringer, der høstes undervejs, skal være brugbare og langtidsholdbare, er det nødvendigt at vide, hvad der virker, hvorfor, hvordan og på hvilket grundlag. Her er det især vigtigt at få samlet op på om indsatsen er blevet gennemført, på den måde og på det grundlag, som blev opstillet i forandringsteorien, og om effekten af indsatsen er som forventet¹⁴.

Opfølgning på mål ved hjælp af milepæle

En milepælsplan er en plan over betydningsfulde delmål (milepæle) undervejs i forløbet.¹⁵ Milepælsplanen kan bruges til at skabe et overblik og en tidsplan over de indsatser, man ønsker at igangsætte, og kan dermed benyttes til at gøre status og styre efter. Samtidig vil en milepælsplan også gøre det synligt for alle involverede: Hvornår skal hvem have nået hvad?

I Billund Kommune er man i skrivende stund i gang med at udarbejde metoder til at måle om de opstillede milepæle nås: Kommunen har bl.a. en målsætning om, at alle børn skal have en positiv relation til mindst én betydningsfuld professionel voksen, som børnene vil kunne tale med om ting, der er svære. Ud fra en tese om, at børn og unge, der ikke har en betydningsfuld voksen og samtidig har et bekymrende skolefravær, er i risikogruppen for at havne i misbrug og kriminalitet, har man i Billund valgt at sætte fokus på dette. Der er netop gennemført en stor spørgeskemaundersøgelse, hvor alle kommunens 3., 5. og 7. klasser ved at svare på 5 spørgsmål angiver, om de har en betydningsfuld voksen på skolen. Undersøgelsens resultat sammenholdes efterfølgende med børnenes skolefravær, og det samlede resultat giver skolens medarbejdere mulighed for at se, i hvilke klasser de især skal arbejde med at skabe positive relationer til børnene. For at kunne metodeudvikle samt måle effekten af indsatserne, vil Billund Kommune fremover gennemføre undersøgelsen hvert år. På sigt vil man kunne se, om en målrettet indsats i arbejdet med relationer mindsker elevfraværet samt andelen af unge med misbrugs- og kriminalitetsproblemer.

Fastholde fokus på tværs

Når arbejdet med at udarbejde en plan mod ungdomskriminalitet har involveret mange forskellige aktører, vil det ofte have medført en styrket og fælles

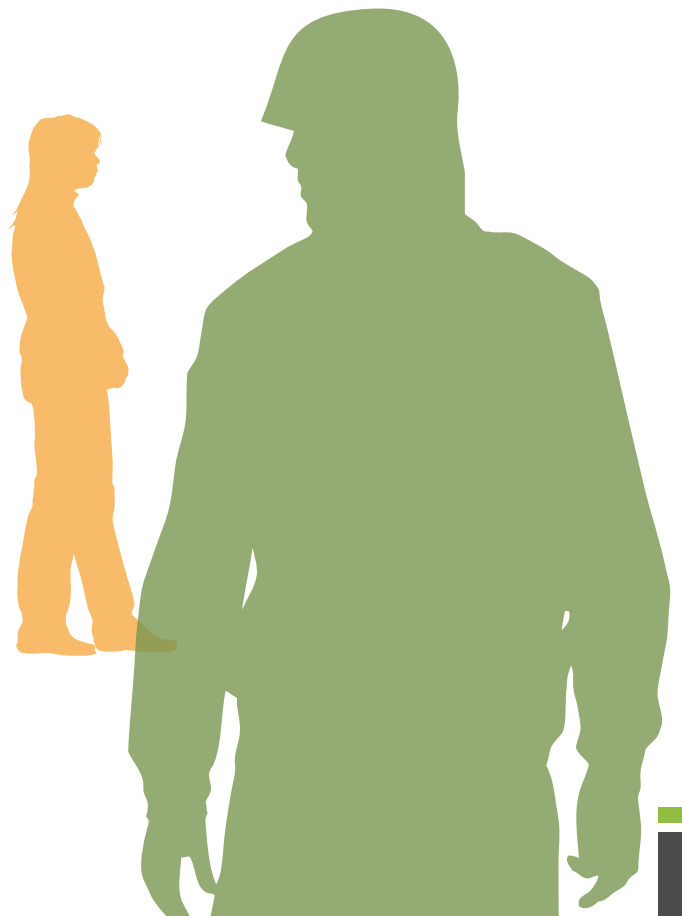
14 For uddybning, se Rambøll Management (2006): *Effektmåling i Integrationsministeriets puljestyling*, samt Dahler-Larsen m.fl. (2006): *Nye veje i evaluering* for en uddybende analyse af programteori og virkningsevaluering.

15 For uddybning – se fx KL (2007): *Projekthåndbog – metoder og redskaber til gennemførelse af projekter i kommunerne*.

opmærksomhed på det kriminalpræventive arbejde i kommunen. Samtidig vil involveringen også have givet de forskellige aktører mulighed for at få et dybere kendskab til hinanden og hinandens tilbud – på tværs af fagligheder og sektorer og både i og udenfor kommunen.

Det vil give god mening at arbejde for at fastholde det fokus på tværs, som er opstået eller styrket i udarbejdelsen af planen. Én måde at gøre det på kan fx være at arrangere halv- eller helårige fælles netværksdage med aktører, der er involverede i det kriminalpræventive arbejde med det formål at følge op på de opstillede mål i planen mod ungdomskriminalitet – og for at styrke den generelle videns- og kompetencedeling.

Efter at have afholdt to temadage, hvor alle relevante aktører deltog for at bidrage til udarbejdelsen af en plan mod ungdomskriminalitet, har man således i Thisted Kommune besluttet at fastholde og styrke samarbejdet på tværs ved at afholde årlige distriktsmøder for ledere og medarbejdere fra relevante fagområder.

6. Hvordan kan en færdig plan se ud?

I dette afsnit præsenteres 4 forskellige færdige planer for den sammenhængende indsats overfor ungdomskriminalitet. Yderligere information om planerne og de pågældende kommuner kan findes på kommunernes hjemmeside eller ved henvendelse til kontaktpersonerne.

6.1 Billund Kommune

Billund
kommune

**Billunds
Kommunes plan:**

Planen indgår i kommunens sammenhængende børnepolitik, og der er samtidig udarbejdet en milepælsplan med konkrete mål for området, se nedenfor.

Politisk vedtaget:

Planen blev politisk godkendt i oktober 2011, og er blevet tema 9 i den reviderede udgave af den sammenhængende børnepolitik, der udkom i januar 2012.

Udarbejdet af:

Styregruppen for kriminalitetsforebyggelsesplanen.

**Udarbejdet på
baggrund af:**

Grundig kortlægning af udvalgte sagsforløb (journalanalyse, interview med unge og forældre samt faglige audits) samt kortlægning af kommunens forebyggende arbejde (workshops for relevante aktører samt interviews med lederne fra almen- og specialektoren, samt politi og kriminalforsorg).

**Hvem var
involveret:**

Aktører fra almen- og specialektoren, samt politi og kriminalforsorg, i alt ca. 22 fagpersoner. Derudover blev der afholdt interview med 8 unge og deres forældre. VISO v/ CFK ydede rådgivning ift. kortlægning og afholdelse af faglige audits og workshops, samt ydede sparring til skriveprocessen, i tæt samarbejde med projektkoordinator og styregruppe.

Læs mere her:

<http://billund.dk/politik/politikker-og-strategier/boernepolitik/>

Kontaktperson:

Merete Flensborg, projektkoordinator og adm.medarbejder,
mef@billund.dk

Uddrag af Billund Kommunes Børnepolitik, tema 9:
Forebyggelse af ungdomskriminalitet:

**Over-
ordnet
værdi**

Billund Kommune vil forebygge, at børn og unge tiltrækkes af kriminalitet eller misbrug. Det betyder:

- › Udgangspunktet er den unges situation, muligheder og potentiale. Den unge skal mødes med en ressourceorienteret og anerkendende tilgang. Der er især fokus på den unges udviklingsmuligheder og særlige behov.
- › Relationen til mindst en betydningsfuld voksen er vigtig. I barnets/ den unges institutionsmiljø skal der etableres positive relationer til mindst en ansat, som er særlig betydningsfuld for den unge.
- › Forældre og professionelle kender signaler på misbrugsadfærd. Dialogen mellem forældrene og de professionelle er omdrejningspunktet for, at forældrene får viden om signaler på misbrugsadfærd og støtte til at handle.

Den unge skal mødes med en ressourceorienteret og anerkendende tilgang. Der er især fokus på den unges udviklingsmuligheder og særlige behov.

**De
specifikke
mål:**

- › Fælles sprog og fælles tilgang.
Der etableres en fælles uddannelse for alle, der arbejder med unge. Formålet er dels at få viden om faresignaler og tilbud til udsatte unge og deres familier, og dels at få fælles sprog og tilgang til hvordan de møder den unge.
- › Tydelige snitflader til andre faggrupper og sektorer.
Der skal udvikles en tydelig rolleafklaring, kommunikation og et tæt samarbejde mellem de forskellige faggrupper og sektorer.
- › Lokal opsporing, udredning og indsats.
Der skal være opmærksomhed på en tidlig målrettet indsats.
- › Forældreinvolvering.
Forældrene og det private netværk skal inddrages i forebyggelsesindsatsen. Samarbejdet med forældre og det private netværk skal understøtte, at de kommer til at kende hinanden, hinandens børn, faresignaler og mulige støttetilbud.

Der etableres en fælles uddannelse for alle, der arbejder med unge. Formålet er dels at få viden om faresignaler og tilbud til udsatte unge og deres familier, og dels at få fælles sprog og tilgang til hvordan de møder den unge.

**Resultat-
indika-
torer:**

- › Skolefravær: Der foretages effektmåling ved sammenligning af skolefravær, der både måles når planen træder i kraft og igen i 2013.
- › Betydningsfulde voksne: I 3., 5. og 7. klasse bedes både skole og elev angive, om eleven har en betydningsfuld professionel voksen.

Billund Kommunes Milepælsplan for initiativer vedr. den sammenhængende børnepolitik

Mål	Indsats
Fælles sprog og fælles tilgang	<ul style="list-style-type: none"> › Sætte rammerne for en tværfaglig, tværsektoriel debat om udmøntningen af den sammenhængende børnepolitik og det dermed forbundne børnesyn som et fælles sprog om varetagelse af barnets tarv. › Etablere fælles Billunduddannelse for alle, som arbejder med børn og unge i kommunen › Sikre at alle børn og unge har en relation til mindst en betydningsfuld professionel voksen › Implementering/Styregruppe
Tydeligere snitflader til andre faggrupper og sektorer	<ul style="list-style-type: none"> › Udvikling af det tværfaglige samarbejde › Styrkelse af den interne kommunikation og afstemning i specialsystemet (SSP, PPR, misbrugskonsulent, Sundhedsplejen, Familieafdelingen m.fl.) Herunder fx: Etablering af en samarbejdsaftale: Hvem gør hvad og hvornår? › Styrke samarbejdet med Kriminalforsorgen og Politiet gennem Samråd for unge lovovertrædere. › Udvikling af netværksarbejdet i de tværfaglige distriktsteam: Skal styrkes med mere uddannelse gennem den fælles uddannelse for alle, der arbejder med børn og unge i kommunen. › Implementering af Håndbogen for de tværfaglige distriktsteam: "Med barnet i centrum" › Udpegning af særlige personer der sikrer vidensopdatering til distriktsteam vedrørende kriminalitetsforebyggelse › Sikring af en tydelig og kontinuerlig tovholderfunktion igennem alle sagsforløb med særlig vægt på tovholderrollen i almensystemet. › Færrest mulige skift i hvert enkelt sagsforløb i Familieafdelingens sagsbehandling og indsats › Familieafdelingens organisering og arbejdsgange skal sikre: Større specialisering. › Implementering/Styregruppe

Forældreinvolvering

- › Forældrekurser, herunder styrket forældremestring og udvikling af forældrerollen.
- › Misbrugs- og forebyggelseskonsulent med til forældrekurser i 7. og 9. klasse.
- › Kvalificering af arbejdet med at engagere forældrene i Familieafdelingens tilbud, herunder evt. forældre pålæg
- › Relationsopbygning i forhold til alle forældre, herunder sårbare forældre
- › Implementering/Styregruppe

Lokal opsporing, udredning og indsats i forhold til børn og unge med misbrugsadfærd.

- › Erfaringsudveksling og vidensdeling med andre kommuner
- › Øget brug af eksterne konsulenter fx Jørgen Rindum eller Steen Bak
- › Etablering af et lokalt forankret udrednings- og ambulantly behandlingstilbud i forhold til misbrug
- › Udpegning af ressourceperson som har særlige opgaver i forhold til udsatte børn og unge i dagtilbud og skoler
- › Implementering/Styregruppe

6.2 Esbjerg Kommune

Esbjerg
Kommune

Esbjerg Kommunes plan:

Planen er udarbejdet som et tillæg til den sammenhængende børne- og ungepolitik. Se nedenfor. I forbindelse med udarbejdelse af tillægget har man samtidig udarbejdet en række bilag (arbejdsflowdiagram), hvoraf det fremgår hvem, der typisk skal involveres hvornår, og hvordan et forløb typisk bør forløbe ved en underretning fra politiet samt ved indsatser overfor unge, der har begået kriminalitet, både inden dom og efter domfældelse. Se eksempel på et arbejdsflowdiagram nedenfor.

Politisk vedtaget:

Kommunalbestyrelsen vedtog i sommeren 2011 et tillæg til den sammenhængende børnepolitik, hvori der redegøres for kommunens planer mod ungdomskriminalitet.

Udarbejdet af:

Arbejdsgruppe, bestående af konsulent og ungdomssanktionskoordinator.

Udarbejdet på baggrund af:

Input fra en temadag, hvor nøglemedarbejdere og ledere på ungeområdet drøftede den nuværende og ønskelig praksis på området.
Arbejdet med planen faldt sammen med etableringen af et Kriminalitetsteam for unge lovovertrædere under 18 år pr. 1. januar 2011. I teamet har man samlet viden og ekspertise for at kunne yde en konsekvent, hurtig og målrettet indsats overfor unge, der har fået en dom for kriminalitet. Både temadag og den endelige plan har derfor særlig fokus på forebyggelse af (yderligere) kriminalitet blandt unge, der allerede har begået kriminalitet. Yderligere beskrivelse af Kriminalitetsteamet kan fås på kommunens hjemmeside.

Hvem var involveret:

Nøglepersoner og ledere fra alle relevante fagområder. VISO har ydet rådgivning og sparring i forbindelse med afholdelse af temadag og udarbejdelse af plan.

Læs mere her:

www.esbjerg.dk

Kontaktperson:

Lone Bjerg, Distriktsleder, ljep@esbjergkommune.dk

Esbjerg Kommunes tillæg: Styrkelse af indsatsen overfor kriminalitetstruede børn og unge

Politisk målsætning

I Esbjerg Kommune ydes der en konsekvent, hurtig og målrettet indsats overfor Kriminalitetstruede unge og unge lovovertrædere.

For de kriminalitetstruede unge betyder det en hurtig og tidlig indsats fra rådgiver, så snart der modtages en underretning om en kriminalitetstruet ung.

For den unge lovovertræder betyder det, at der er kontinuitet og sammenhæng i sagsbehandlingen, således at den unge lovovertræder oplever en fast ramme i forhold til den dom, den unge er idømt. Det betyder endvidere en målrettet og intensiv indsats, således at døgnanbringelser af unge lovovertrædere med dom kun i ganske sjældne tilfælde kommer på tale. I Esbjerg Kommune er der endvidere tæt opfølgning og tilsyn med den unge lovovertræder i henhold til den dom den unge er idømt.

Metoder, indsatser og initiativer til realisering af den politiske målsætning

For at kunne realisere målsætningen oprettes der i Esbjerg Kommune pr. 01.01.2011 et Kriminalitetsteam for unge lovovertrædere. Målgruppen for Kriminalitetsteamet er unge mellem 14-18 år, der sigtes og efterfølgende idømmes en af følgende sanktioner:

- › Ungdomskontrakt
- › Betinget dom med vilkår
- › Betinget dom med vilkår om anbringelse
- › Ungdomssanktion
- › Ubetinget dom

Teamet er organisatorisk placeret i Familierådgivningen under den distriktsleder, som varetager formandsposten i Samrådet for unge lovovertrædere.

For at kunne realisere målsætningen er det endvidere vigtigt, at Esbjerg Kommune har et velfungerende samarbejde med eksterne samarbejdspartner som Politiet og Kriminalforsorgen.

Dette samarbejde vil Esbjerg Kommune fremme ved at have et velfungerende Samråd for unge lovovertrædere, hvor Esbjerg Kommune sikrer kvaliteten af Samrådsmøderne ved at

stille Formand og sekretær til rådighed samt ved at sikre kvaliteten i arbejdet omkring unge lovovertrædere.

Esbjerg Kommune har udarbejdet en klart koordineret og rollefordelt arbejdsgangsbeskrivelse for varetagelsen af underretninger fra Politiet på kriminalitetstruede børn og unge.

Esbjerg Kommune har besluttet, at det er Kriminalitetsteamet, der skal sikre, at løsladte unge fra varetægtsfængsling og afsoning får en kontaktperson eller mentor tilknyttet i 6 mdr. efter løsladelsen. Når kontaktpersonen eller mentoren er tilknyttet, overgives sagen til Familierådgivningen, hvis ikke den unge er en del af kriminalitetsteamets målgruppe.

Esbjerg Kommune har besluttet, at det er Kriminalitetsteamet, der har ansvar for at alle børn og unge på sikrede institutioner tilbydes screening med henblik på at afdække psykiatiske problemer.

Esbjerg Kommune har besluttet ikke at benytte sig af muligheden for at etablere delvist lukkede døgninstitutioner.

Esbjerg Kommune har valgt at revidere magtanvendelse-scirkulæret i første kvartal 2011 for at sikre, at der i Esbjerg Kommune bliver taget stilling til, om man vil benytte sig af muligheder for at:

- › foretage brev- og telefonkontrol på private opholdssteder
- › tilbageholde børn og unge i op til 14 dage på døgninstitutioner og private opholdssteder
- › undersøge personer og opholdsrum på døgninstitutioner og private opholdssteder

Uddybning

Definitionen af unge lovovertrædere er som udgangspunkt unge, der er sigtet for en kriminel handling.

Arten og omfanget af kriminalitet – sammenholdt med den unges øvrige problemer – er med til at afgøre, hvilken af Den Sammenhængende Børnepolitikks fire kategoriseringer den unge kan vurderes at høre til.

Unge, der én eller flere gange har begået relativt alvorlige tyverier, fx indbrud, biltyverier, røverier, eller andre alvorlige straffelovsovertrædelser, fx personfarlig kriminalitet, vil typisk indgå i kategorierne ”Truede børn” og ”Børn og unge

	<p>med svære problemer”. Unge, der har begået mindre alvorlige tyverier eller andre straffelovsovertrædelser, vil sandsynligvis oftere høre under kategorierne ”Risikobørn” og ”Sårbare børn og unge”. Kategoriseringen af de unge bør dog ske på baggrund af en helhedsvurdering af den unge og den unges samlede situation, og ikke kun på baggrund af den kriminalitet, den unge evt. har begået.</p>
<p>Mål</p>	<p>Det er i Esbjerg Kommune et mål for styrkelsen af indsatsen overfor kriminalitetstruede børn og unge at:</p> <ul style="list-style-type: none"> › arbejdsgangsbeskrivelserne for behandling af underretninger af kriminalitetstruede børn og unge følges nøje ved samtlige underretninger. › Esbjerg Kommune sikrer høj faglighed i Samrådet for unge lovovertrædere ved at arbejdsgangsbeskrivelserne følges nøje ved samtlige møder, og at der udarbejdes brugbare udtalelser på hver ung, der drøftes i samråd – således at der i Samråd for unge lovovertrædere kan udarbejdes brugbare anbefalinger til brug for retten. › Esbjerg Kommune sikrer, at der bliver ført tilsyn i overensstemmelse med rettens dom i forhold til samtlige unge lovovertrædere og at unge som ikke overholder vilkårene om tilsyn mv. indberettes til anklagemyndigheden i Esbjerg. › der sker en nedgang i antallet af tilbagefald til ny kriminalitet, således at 70 % af de unge lovovertrædere med dom i Esbjerg Kommune ikke begår ny kriminalitet, inden de fylder 18 år. › 70 % af de unge lovovertrædere med dom er i beskæftigelse ved dommens afslutning, således at de efterfølgende kan klare sig selv. › Samtlige svar er behandlet indenfor tidsfristerne.
<p>Fremgangsmåde</p>	<p>Se arbejdsgangsbeskrivelser i Bilag 1, Bilag 2 og Bilag 3.</p>

**Konsekvenser for
sagsbehandling
– herunder
beskrivelse
af metoden,
indsatsen eller
initiativet**

For at kunne realisere Esbjerg Kommunes målsætning vil arbejdsopgaverne for kriminalitetsteamet for unge lovovertrædere i alderen 14-18 år omfatte:

- › Varetagelse af ugentlige underretninger fra Politiet.
- › Deltagelse i afhøringer, af unge, som i forvejen er tilknyttet kriminalitetsteamet.
- › Deltagelse ved fremstilling i grundlovsforhør – varetages af én fra teamet. Såfremt der sker varetægtsfængsling, skal der akut arrangeres anbringelse på Sikret Døgninstitution.
- › Efter afhøring af unge 14–18-årige, hvor én fra teamet har været repræsenteret, aftales der en samtale med den unge og med forældrene. Efter denne samtalen skal det vurderes, om der skal tilbydes samtaler, støtte foranstaltninger for den unge eller rådgives i forhold til støttemuligheder indenfor kommunen.
- › Varetagelse af alle kontakter til og fra politi, anklagemyndighed og kriminalforsorgen.
- › Varetagelse af kontakter til og fra forældre og andre, som er i kontakt med den unge.
- › deltagelse ved møderne i IKI (Individorienteret kriminalpræventiv Indsats), som har møder hver 2. torsdag.
- › Forberedelse og behandling af sager til samrådet for unge lovovertrædere.
- › Med baggrund i den udarbejdede udtalelse/§ 50 undersøgelse og ved behandlingen i samrådet udarbejdes der målrettede udtalelser/anbefalinger til retten, og disse skal inden for en måned nøje stemme overens med de udarbejdede handleplaner, hvilket er hele grundlaget for samrådets arbejde.
- › Deltagelse i retsmøder, hvor sagen har været behandlet i samrådet for unge lovovertrædere, og hvor forvaltningen/samrådet har afgivet udtalelse.
- › Indberetning til politiet/anklagemyndighed, når unge ikke overholder betingelserne i en betinget dom.
- › Sagsbehandling i forhold til alle unge, der afventer en dom.
- › Sagsbehandling i forhold til alle unge, der har modtaget dom.

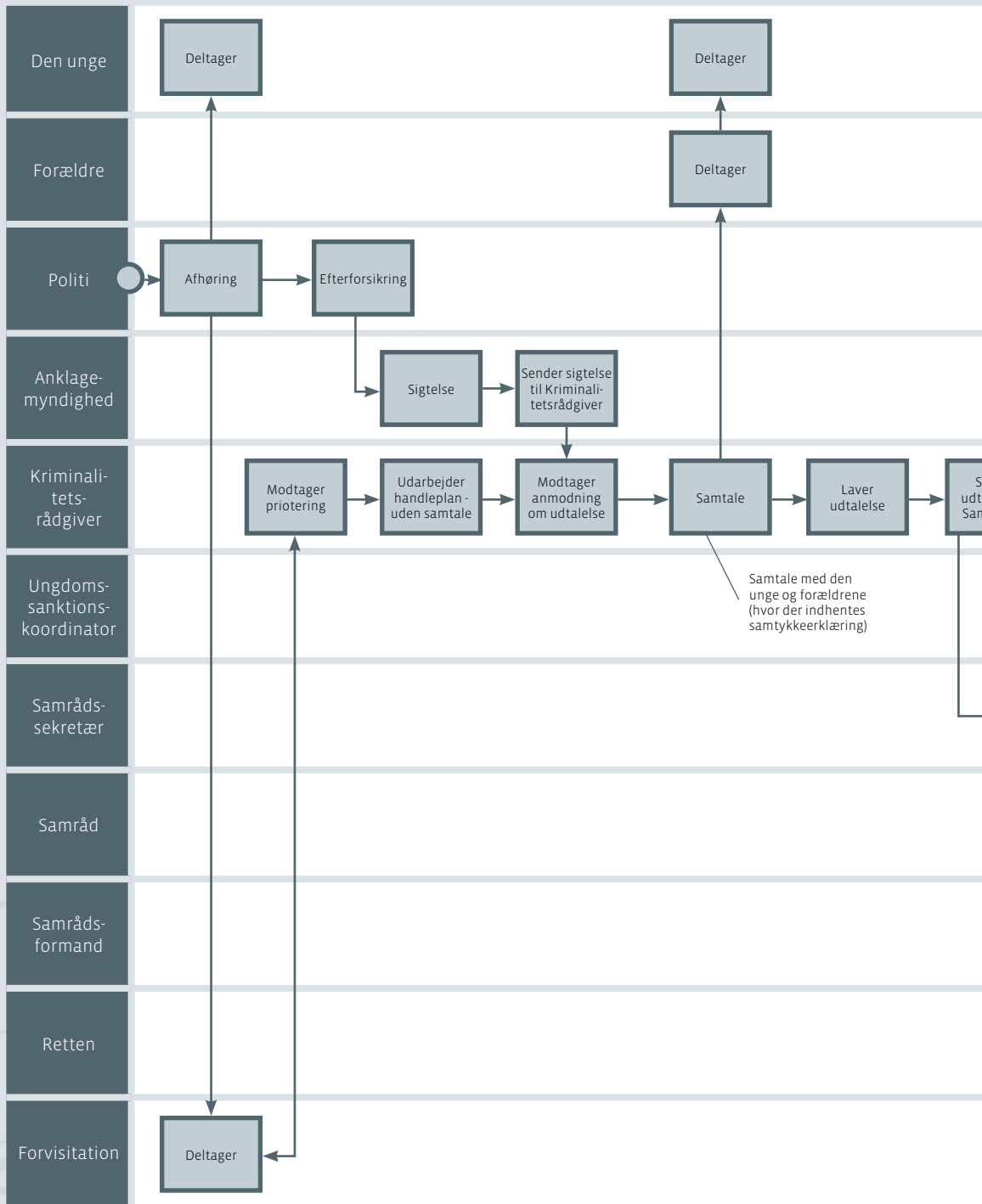
- › Teamet fører tilsyn med den unge og har mindst 1 gang månedligt en samtale med den unge, således at der hurtigst muligt kan reageres på fravær fra uddannelse, fravær fra skole, misbrug, manglende trivsel og uhensigtsmæssig adfærd.
- › Tæt opfølgning af alle foranstaltninger, som er iværksat som følge af de idømte vilkår.
- › I anbringelsessager følges der tæt op, og den unge/opholdsstedet besøges 1 gang månedligt, idet der hele tiden skal være fokus på hjemgivelse og udslusning.
- › Varetagelse af samtlige opgaver, som knytter sig til ungdomssanktioner – 3 faser.
- › Den unge skal, uden tidsbestilling, have mulighed for at komme i kontakt med én fra teamet – komme ind fra gaden og få en samtale, hvilket vil kunne minimere problematikkerne og forebygge ny kriminalitet.
- › Teamet følger de unge hele vejen gennem afhøring, udarbejdelse af udtalelse/§ 50 undersøgelse, drøftelse i samrådet, deltagelse i retsmøde, effektivering af dom, opfølgning/støtte i forhold til særvilkår og ved svigt indberetning til retten.
- › En sag i Kriminalitetsteamet slutter den dag dommen afsluttes.

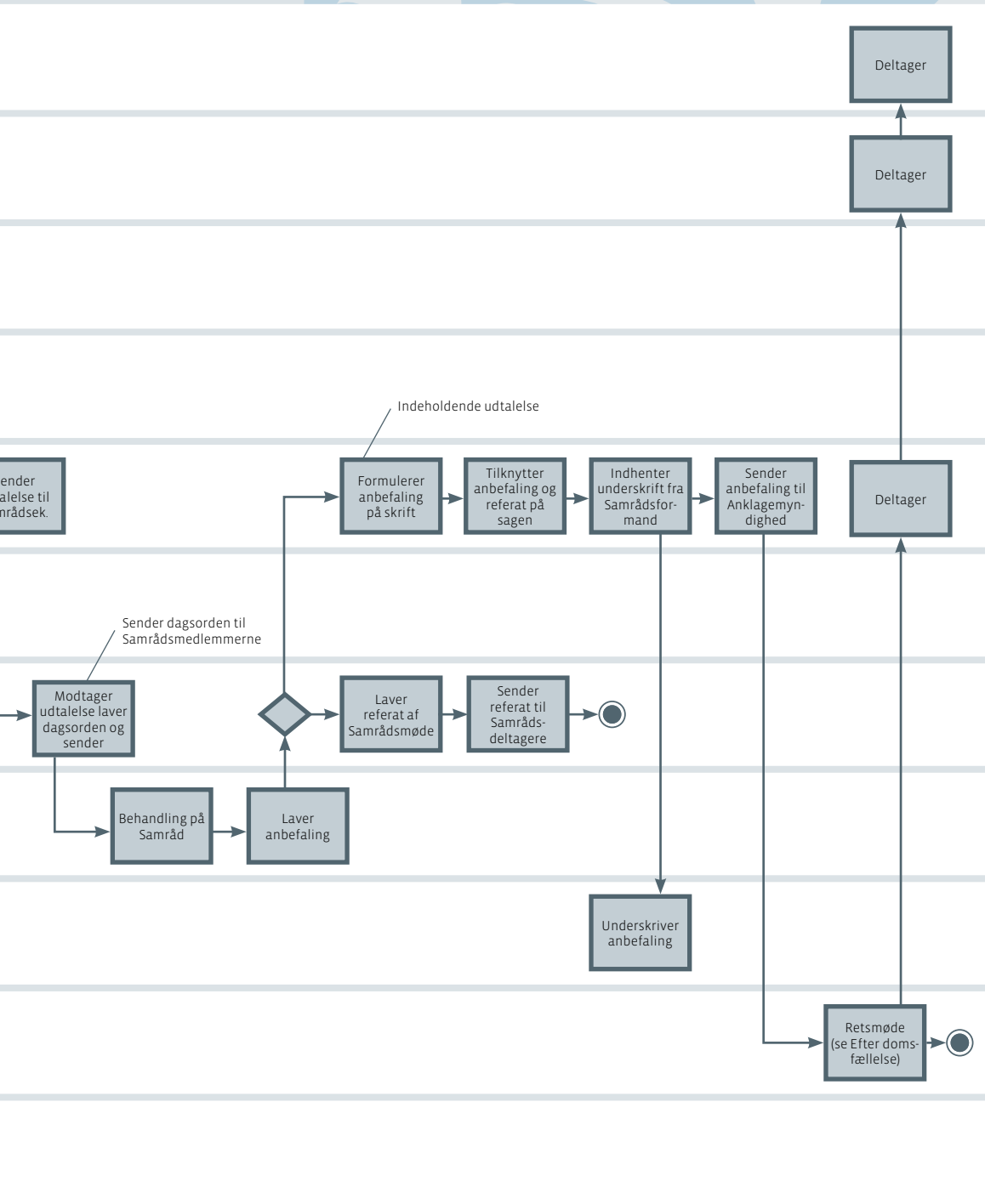
Evaluering

Esbjerg Kommune vil evaluere på indsatsen overfor kriminalitetstruede børn og unge i henhold til de opstillede mål én gang årligt. Ansvar for at den årlige evaluering gennemføres ligger hos Kriminalitetsteamet for unge lovovertrædere. Teamet skal således løbende dokumentere arbejdet med de unge lovovertrædere. Kriminalitetsteamet for unge lovovertrædere kan få sparring ved konsulent fra "Udvikling og Tilsyn" til gennemførelsen af den årlige evaluering.

Esbjerg Kommune, bilag til plan mod ungdomskriminalitet:
 Arbejdsgang for arbejdet med kriminelle unge – inden dom (fra afhøring til domsfældelse)

6.3 Thisted Kommune

THISTED KOMMUNE

Thisted Kommunes plan:	Planen er udarbejdet som en ”Politik mod ungdomskriminalitet – plan for forebyggelse af ungdomskriminalitet i Thisted Kommune”, og indeholder både beskrivelse af de overordnede visioner og mål for området samt konkrete tiltag og strategier for den faglige praksis.
Politisk vedtaget:	2013
Udarbejdet af:	Arbejdsgruppe bestående af Børne- og Familierådgivningschef, SSP-konsulent, Faglig koordinator, familiekonsulent, misbrugsbehandler samt politi. Desuden deltog sekretariatsmedarbejder i alle møder og arbejdsseminarer for at sikre skriftlig dokumentation af arbejdet.
Udarbejdet på baggrund af:	<p>Kommunen valgte at kortlægge eksisterende viden og praksis om ungdomskriminalitet gennem en fælles temadag i november 2012, hvor både kommunale og ikke-kommunale aktører samt politikerne var inviteret med. Deltagerne fremlagde deres viden og erfaringer for hinanden og drøftede herefter, hvilke indsatsområder der kunne være vigtige prioritere at fremadrettet. Målet med temadagen var bl.a. at sikre en bred opbakning og ejerskab til den endelige plan mod ungdomskriminalitet – og at fagfolk på tværs af sektorer samtidig fik et større kendskab til hinanden.</p> <p>På baggrund af de mange input fra temadagen udarbejdede arbejdsgruppen et udkast til plan, som blev drøftet på næste temadag, april 2013. Her kom deltagerne også med bud på, hvilke indsatsområder, der særligt skulle prioriteres fremover og hvordan. Arbejdsgruppen udarbejdede herefter den endelige plan, <i>Politik mod Ungdomskriminalitet</i>.</p>

Hvem var involveret:	Kommunale og ikke-kommunale aktører, der arbejder med kriminalitetstruede børn og unge i Thisted Kommune samt politikere i kommunalbestyrelsen. I alt ca. 60-65 deltagere, heraf 10 politikere. VISO bidrog som processtyrer på temadage og ydede sparring til skriveproces.
Læs mere her:	http://www.thisted.dk/Kommunen/PolitikkerOgPlaner/~/_/media/A11CF1C567C84E37ABEE7AF78DC87CD1.ashx
Kontaktperson:	Hanne Korsgaard, Børne- og familierådgivningschef, hak@thisted.dk

Thisted Kommunes Politik mod ungdomskriminalitet – plan for forebyggelse af ungdomskriminalitet i Thisted Kommune

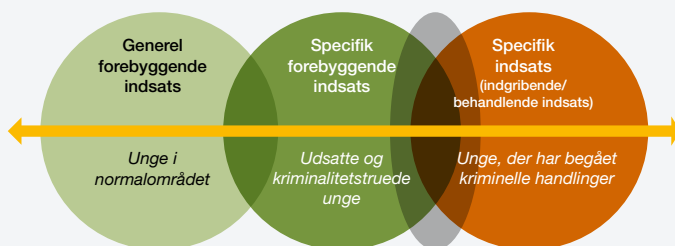
Indledning	<p>Thisted Kommune har i henhold til SEL § 19 stk. 3 udarbejdet en sammenhængende <i>Politik mod ungdomskriminalitet – plan for forebyggelse af ungdomskriminalitet i Thisted kommune</i>. Planen skal betragtes som et tillæg til Thisted Kommunes Sammenhængende Børne-, Unge- og Familiepolitik, 2010.</p> <p>Det har i denne plan været særligt væsentligt at tage udgangspunkt i et af kommunens primære redskaber på børne- og ungeområdet, nemlig <i>Børnehåndbogen</i>. Sprog, begreber og tværfaglige arbejdsmetoder fra <i>Børnehåndbogen</i> indgår som en del af det fundament, som planen er bygget op omkring.</p>
Overordnede visioner	<p>I Thisted Kommune</p> <ul style="list-style-type: none"> • handler vi, når vi ser unge, der er i fare for at komme ud i kriminalitet. • handler vi ud fra, at den unge er i problemer (eksempel: den unge har problemer med rusmidler) – fremfor, at de unge selv udgør problemet (eksempel: den unge er misbruger). • sætter vi den enkelte unge i centrum og samarbejder eksternt og internt på tværs – og med den unge samt dennes familie. <p>Vi ønsker, at det skal være trygt at være borger i Thisted Kommune</p>

Formålet med planen

- At relevante fagpersoner har fokus på kriminalitetstruede unge i Thisted Kommune
- At alle relevante fagpersoner tager ansvar ift. at motivere unge til ikke at begå kriminalitet
- At relevante fagpersoner i Thisted Kommune får overblik, over hvilke muligheder, der eksisterer i forbindelse med arbejdet med kriminalitetstruede unge
- At skabe klarhed over, hvilke kompetencer, der eksisterer hos de primære og sekundære fagpersoner – og hvorledes disse kompetencer kan udnyttes på tværs af fagområder
- At samtlige fagpersoner opnår kendskab til og fortrolighed med *Handleguiden*, som beskrives i denne politik.

Målgruppen for Thisted Kommunes kriminalitetsforebyggende indsats

I Thisted Kommune har vi valgt at inddele kriminalitetstruede unge i tre målgrupper. De tre målgrupper har forskellige erfaringer med kriminalitet, og der vil derfor være behov for forskelligt fokus og forskellige former for indsats. Opgaven ift. kriminalitetstruede unge, er at sikre sammenhængen mellem følgende:

Figuren illustrerer, hvorledes der er overlap og flydende overgange mellem de forskellige målgrupper og niveauer af indsatser. Gråzonen i overgangen mellem den specifikke forebyggende indsats og den specifikke indsats, illustrerer kompleksiteten ift. at vurdere enkelte unges udsathed, ”unge i gråzoneområdet”.

Fokuspunkter for indsatserne i Thisted Kommune

Fokuspunkter i den generelle forebyggende indsats:

- Mindske risikofaktorer, der kan føre til kriminalitet i fx lokalmiljøet
- Skabe udfordrende og alternative oplevelser, der binder de unges konstruktive netværk og fællesskab sammen

Fokuspunkter i den specifikt forebyggende indsats:

- Rette opmærksomhed på særligt udsatte miljøer, der opstår – ”flytter sig” i hele kommunen
- Sikre en hurtig og rettidig indsats, hver gang en ung udviser bekymrende adfærd

Fokuspunkter i den specifikke indsats (indgribende/ behandlende indsats):

- Sikre en hurtig og tidlig indsats
- Sikre kontinuitet og sammenhæng i sagsbehandlingen

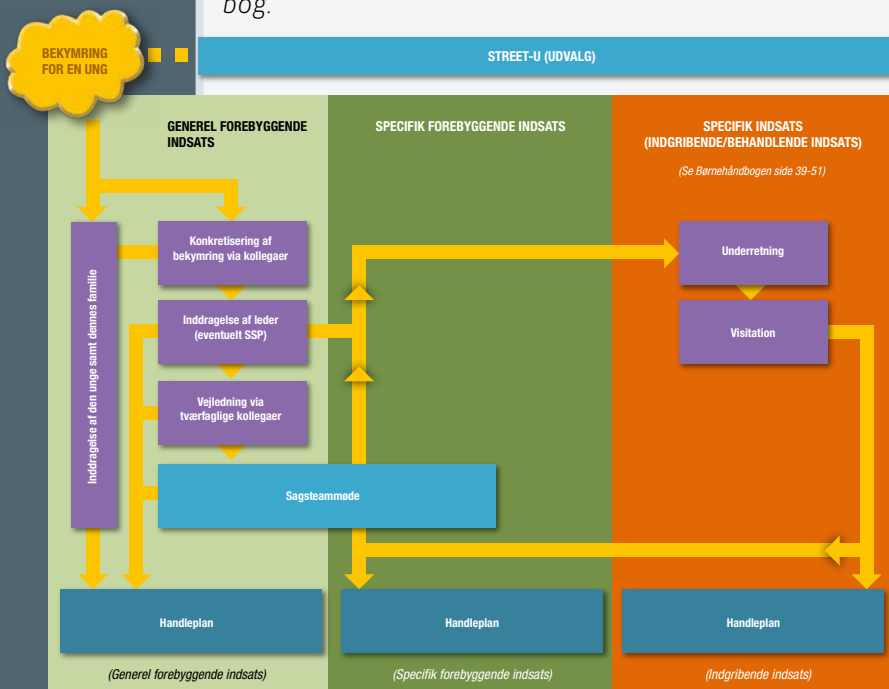
Mål for indsatsen	Thisted kommune har opstillet en lang række mål for, hvordan de overordnede visioner kan omsættes til praksis, herunder også hvem der skal gøre hvad hvorfor og hvordan. Nedenfor præsenteres fem af disse mål – øvrige mål kan ses i planen på kommunens hjemmeside.	
VI STRÆBER EFTER	DET VIL VI GØRE VED AT	DET VIL VI MÅLE VED AT
Fortsat udvikling af Plan for forebyggelse af ungdomskriminalitet i Thisted Kommune	<ul style="list-style-type: none"> • Etablere en styregruppe og en udmøntende Krim-Følgegruppe 	<ul style="list-style-type: none"> • Foretage løbende evalueringer • Foretage en gennemgribende evaluering af politikken i 2016 <p>Ansvarlig: Styregruppen</p>
Et finmasket net, der sikrer, at vi opdager alle kriminalitetstruede unge	<ul style="list-style-type: none"> • Afholde fastlagte streetmøder hver 3. uge med drøftelse af bekymringstendenser i unges adfærd samt drøftelse af konkrete sager, hvor unge er kriminalitetstruede • Etablere et nyt kompetenceteam/ rådgivningsteam (Street-U) med fokus på ungdomsuddannelsernes unge, der har en begyndende kriminalitetstruende adfærd (månedligt møde) 	<ul style="list-style-type: none"> • Analysere kriminalitetsstatistikkerne fra Præventiv Afdeling i Holstebro • Analysere årets indsætter i SSP/ SSP-U (4. kvartal årligt) <p>Ansvarlig: SSP-konsulent</p>
Holdningsdrøftelser blandt fagpersoner samt øvrige aktører, ift. bl.a. at understøtte ”det fælles sprog”. Dette forventes endvidere at have en særlig indflydelse på kvaliteten af faglige og tværfaglige vurderinger (fx i forbindelse med vurderinger af, hvorvidt der er tale om kriminalitetstruede unge)	<ul style="list-style-type: none"> • Anvende Børnehåndbogens redskaber, såsom Risikofaktorer & Beskyttende faktorer samt Børnelinealen m.m. 	<ul style="list-style-type: none"> • Afholde et årligt distriktsmøde med deltagelse af ledere og medarbejdere fra relevante fagområder (4. kvartal årligt) <p>Ansvarlig: Krim-følgegruppe</p>

<p>Opfølgning på sammenhæng mellem misbrug og kriminalitet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Inddrage ungekonsulenten i Street- og Street-U-møder 	<ul style="list-style-type: none"> • Styregruppen orienteres halvårligt om udviklingen i de unges brug af rusmidler (tendenser og statistikker fremlægges for Styregruppen, Street- og Street-U-udvalg) <p>Ansvarlig: Ungekonsulenten</p>
<p>Situational forebyggelse (fokus på, at Teknisk Forvaltning i højere grad tænkes ind i det forebyggende arbejde, bl.a. i form af indretning af boligområder, belysning m.m.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teknisk Forvaltning deltager i det årlige distriktsmøde • Behov og ønsker fremsat gennem Trygt Natteliv drøftes direkte med Teknisk Forvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> • Teknisk forvaltning opgør årligt, hvilke tiltag i forvaltningen, der er udført i forbindelse med Plan for forebyggelse af ungdomskriminalitet i Thisted Kommune (4. kvartal årligt) <p>Ansvarlig: Teknisk Forvaltning</p>

Handleguide

Arbejdsgruppen har udarbejdet nedenstående handlevejledning til brug for fagpersoner, der er bekymrede for nogle af de børn og unge, de møder i deres daglige arbejde. Handlevejledningen uddybes i kommunens *Børnehåndbog*.

6.4 Varde Kommune

Varde Kommune

Varde Kommunes plan

Planen blev udarbejdet som et tillæg til kommunens sammenhængende børne- og ungepolitik. Se uddrag af planen nedenfor. I forlængelse af arbejdet med planen, udarbejdede arbejdsgruppen også en række arbejdsflowdiagrammer, der har som formål at give et overblik over hvem, der har ansvar for hvad hvornår, ved generel bekymring og ift. indsatser børn og unge, der har begået kriminalitet.

Politisk vedtaget

September 2011

Udarbejdet af

Arbejdsgruppe, bestående af ungerådgiver, misbrugs-konsulent, leder af SSP, teamleder for kontaktpersoner og behandling, politi og socialfaglig konsulent. Desuden deltog sekretær på alle møder for at sikre løbende skriftlig opsamling.

Udarbejdet på baggrund af

Én fælles temadag samt to arbejdsseminarer for arbejdsgruppen. Input fra første temadag blev på to hele arbejdsdage gennemarbejdet og drøftet af arbejdsgruppe. Herefter skrev socialfaglig konsulent endeligt udkast, der blev sendt til politisk beslutning.

Hvem var involveret

Repræsentanter for alle faggrupper, der direkte eller indirekte arbejder med børn og unge i Varde Kommune. I alt ca. 18 medarbejdere.
VISO bidrog som processtyrer på temadage og ydede sparring til skriveproces.

Læs mere her

http://publikationer.vardekommune.dk/vk/born_og_unge/41/1/

Kontaktperson

Marianne Kjærgaard, Afdelingsleder på Myndighedsområdet, makj@varde.dk

Uddrag af Varde Kommunes plan for Styrkelse af indsatsen overfor kriminalitetstruede børn og unge

<p>Overordnede visioner og mål</p>	<p>Varde kommunes vision er, at indsatsen overfor børn og unge, der har begået en kriminel handling eller som er kriminalitetstruede, skal tage udgangspunkt i, at de kriminelle handlinger ofte er symptom på mistrivsel og bagvedliggende problemer – derfor skal indsatsen funderes på et grundlæggende humant menneskesyn og en tro på, at en meningsfyldt indsats kan bidrage til at bedre forebyggelse og behandling.</p> <p>I Varde Kommune vil vi derfor arbejde for, at målgruppen af børn og unge i risiko for at udvikle kriminalitet reduceres. Og at indsatsen overfor børn og unge med vedvarende eller massive kriminalitetsproblematikker fører til, at målgruppen bryder disse mønstre og modtager støtte til en forandring af deres livssituation.</p> <p>Denne indsats skal iværksættes ved en målrettet, sammenhængende koordineret indsats på tværs af systemer og faggrupper med afsæt i vision, værdier og målsætninger, med henblik på, at der skabes en ”rød tråd” fra politik til konkret handling.</p>
<p>Varde Kommune stræber efter</p>	<ul style="list-style-type: none"> › At ingen børn og unge kommer ud i kriminalitet › Så lidt kriminalitet blandt børn og unge som muligt › At de børn og unge, der kommer ud i kriminalitet, er der så kort tid som muligt
<p>Derfor vil vi</p>	<ul style="list-style-type: none"> › Mindske de risikofaktorer, der kan føre til kriminalitet i eks. ungemiljøer, festmiljøer, i bylivet, hos det enkelte individ og i grupperinger › Skabe udfordrende og alternative positive oplevelser, der binder de unges netværk og fællesskab sammen › Have fokus på særlig udsatte miljøer (skiftende) i Varde Kommune › Sikre en hurtig og tidlig indsats hver gang et barn eller en ung udviser bekymrende adfærd › Sikre at 90 % af børn og unge, der første gang begår kriminalitet, ikke gentager kriminaliteten, inden de fylder 18 år › Sikre, at 90 % af børn og unge, der har modtaget en dom, ikke begår ny kriminalitet, inden de fylder 18 år

**Varde Kommune
ønsker**

- › En hurtig, synlig, effektiv, målrettet og handlekraftig indsats
- › En hurtig, effektiv, målrettet og hensigtsmæssig indsats overfor børn og unge, som er havnet i kriminalitet
- › At det skal være tydeligt for enhver fagperson, hvem der gør hvad, hvordan og hvorfor
- › Varde Kommunes kriminalpræventive indsats bygger på følgende fælles værdier og overordnede målsætninger
- › Vi er vedvarende og fastholdende
- › Vi etablerer tilbud i lokalmiljøet
- › Vi inddrager nærmiljøet og netværket i løsningen af de unges problemer
- › Vi tænker på fremtidssikring – af de unge
- › Vi har langsigtede mål
- › Vi har en individuel tilgang til den enkelte
- › Vi stræber efter fælles ansvarlighed – på alle niveauer og på tværs af alle systemer
- › Vi prioriterer etikken højt og forholder os i alle situationer til tavshedspligt og risiko for stigmatisering og marginalisering.
- ›

7. Kort om de 8 kommuner

Dette hæfte bygger bl.a. på erfaringer fra 8 kommuner, der allerede har eller er i gang med at udarbejde planer mod ungdomskriminalitet. De 8 kommuner er forskellige, både i størrelse, organisering, kultur og hvad man "plejer at gøre". Arbejdet er derfor også grebet forskelligt an. Nedenfor er en række oplysninger om kommunerne og deres arbejde med planer mod ungdomskriminalitet ganske kort beskrevet. Yderligere oplysninger kan fås på kommunernes hjemmesider eller ved direkte henvendelse til kontaktpersonerne.

(Kommunernes indbyggertal er opgjort 4. kvartal 2014, Danmarks Statistik.)

Billund Kommune www.billund.dk (26.278 indbyggere)		 Billund kommune
Status	Se kap. 6, hvor den færdige plan mod ungdomskriminalitet præsenteres.	
Kontaktperson	Merete Flensborg, projektkoordinator og adm.medarbejder, Familieafdelingen, mef@billund.dk	

Esbjerg Kommune www.esbjergkommune.dk (115.397 indbyggere)		 Esbjerg Kommune
Status	Se kap. 6, hvor den færdige plan mod ungdomskriminalitet præsenteres.	
Kontaktperson	Lone Bjerg, Distriktsleder, ljep@esbjergkommune.dk	

Frederikssund Kommune

www.frederikssund.dk (44.512 indbyggere)

FREDERIKSSUND
KOMMUNE

Status

Som et led i arbejdet med at udarbejde en plan mod ungdomskriminalitet blev de eksisterende indsatser på forebyggelsesområdet kortlagt gennem interviews med nøglemedarbejdere, og der blev afholdt en fælles workshop, hvor resultater fra interviewundersøgelsen blev fremlagt og særlige opmærksomhedspunkter blev drøftet. Den færdige plan kan ses her:

www.frederikssund.dk

Kontaktperson

Carsten Rasmussen, Leder af Ungdomsskolen

caras@frederikssund.dk

Hillerød Kommune

www.hillerod.dk (48.944 indbyggere)

HILLERØD
KOMMUNE

Status

På en fælles temadag fremlagde og drøftede de centrale aktører på området deres viden og erfaringer om målgruppen, kriminalitetsbilledet blandt unge i kommunen samt de eksisterende indsatser og tilgange til målgruppen. Herefter blev særlige opmærksomhedspunkter i det fremadrettede arbejde lokaliseret og drøftet. De væsentligste pointer og bidrag fra temadagen er herefter blevet indarbejdet i den sammenhængende børne- og ungepolitik, der i samme periode var ved at blive revideret. Den samlede Børne- og Ungepolitik: *Fælles børn – Fælles ansvar* er senest blevet revideret i 2014, se her:

www.hillerod.dk

Basen/Hillerød SSP (www.basen-hillerod.dk) har en særlig opgave i at koordinere de lokale indsatser, der skal være med til at sikre implementeringen af de overordnede strategier i *Fælles Børn – Fælles ansvar*. Det kan bl.a. ske ved indkaldelse af fællesmøder, hvis der opstår problemer i særlige lokalområder. For uddybning se: s. 51-53 i *Fælles Børn – Fælles Ansvar*.

Kontaktperson

Svenn Petersen, SSP koordinator, spe@hillerod.dk

Status

Byrådet i Holbæk har i efteråret 2012 vedtaget en ny børne- og ungepolitik efter meget grundig forberedelse og offentlig høring. Som et led i forberedelserne iværksatte kommunen et større udviklingsprogram "Ét børneområde – sammenhæng og kvalitet på børn-, unge- og familieområdet" som bl.a. skal sikre, at flere børn og unge inkluderes i de almene dagtilbud, skoler og fritidstilbud. Børne- og ungepolitikken er blevet fulgt op af en udviklingsplan, der omsætter politikens fire udviklingsområder til handling, herunder indsatser mod ungdomskriminalitet. I arbejdet med udviklingsplanen har kommunen som ét element blandt mange andre bl.a. fået udarbejdet en kortlægningsrapport med journalanalyse samt interviewundersøgelse blandt nøglemedarbejdere. Børne- og ungepolitikken samt Udviklingsplanen kan ses her: www.holbaek.dk

Kontaktperson

Pernille Christensen, chefkonsulent, Børn og Ungesekretariatet,
perc@holb.dk

Thisted Kommune www.thisted.dk (44.075 indbyggere)		 THISTED KOMMUNE
Status	Se kap. 6, hvor den færdige plan mod ungdomskriminalitet præsenteres.	
Kontaktperson	Hanne Korsgaard, Børne- og familierådgivningschef, hak@thisted.dk	

Varde Kommune www.varde.dk (50.054 indbyggere)		
Status	Se kap. 6, hvor den færdige plan præsenteres.	
Kontaktperson	Marianne Kjærgaard, Afdelingsleder på Myndighedsområdet, makj@varde.dk	

Vejle Kommune www.vejle.dk (110.271 indbyggere)		
Status	<p>Vejle Kommunes plan bygger på en grundig kortlægning af området: Journalanalyse af 8 udvalgte sager, interview med unge og familier i de pågældende sager, afholdelse af faglige audits, en afdækning af holdninger og tavs viden blandt nøglemedarbejdere (vignetundersøgelse) samt fælles workshop for nøglemedarbejdere. Den færdige plan, Strategi for forebyggelse – Børne- og Ungdomskriminalitet, kan findes her: www.vejle.dk</p> <p>I skrivende stund er arbejdsgrupper i kommunen i gang med at implementere strategiens indsatsområder, bl.a. ved at udarbejde actioncards for hvordan frontpersonalet skal agere, når de fx møder unge, der bruger hash. Dette arbejde forventes færdigt primo 2015.</p>	
Kontaktperson	Helle Brynaa, SSP-leder, hembr@vejle.dk	

VISO har med håndbøgerne *Forebyggelse af kriminalitet blandt børn og unge – en videns- og erfaringsopsamling, 2012* samt *Forebyggelse af kriminalitet blandt børn og unge - en metode og implementeringsguide, 2014*, fået udarbejdet let-tilgængelige oversigter over viden og erfaringer på området. Håndbøgerne kan downloades og bestilles på www.socialstyrelsen.dk/udgivelser.

Yderligere inspiration til udarbejdelse af en plan for en sammenhængende indsats overfor ungdomskriminalitet kan bl.a. hentes her:

Hjemmesider:

Børnerådet, www.boerneraadet.dk: Børnerådet er et statsligt råd, der skal sikre børns rettigheder, herunder også rettigheder i forbindelse med kriminalitet. Her kan bl.a. hentes information om FN's børnekonvention.

Danmarks Statistik, www.dst.dk: Via Danmarks Statistik er det muligt at få statistiske oversigter omkring unge og kriminalitet.

Det Kriminalpræventive Råd, www.dkr.dk: Det Kriminalpræventive Råds hjemmeside har information om forebyggelsesarbejdet for børn og unge samt diverse undersøgelser.

Justitsministeriet, www.justitsministeriet.dk: På Justitsministeriets hjemmeside kan findes redegørelser og statistik vedr. ungdomskriminalitet, bl.a. fra ministeriets forskningskontor.

Kriminalforsorgen, www.kriminalforsorgen.dk: Kriminalforsorgens hjemmeside har bl.a. statistik over fængsling og varetægtsfængsling, samt initiativer til begrænsning af kriminalitet.

Mindlab m.fl., www.innovationsguiden.dk: Innovationsguiden er en guide til offentligt ansatte med udviklingsansvar. Her findes eksempler på forskellige værktøjer, der kan benyttes, fx i forbindelse med udarbejdelse af en konkret politik eller handleplan.

Politi, www.politi.dk: Her er det muligt at få adgang til de seneste oplysninger om politiets indsatser og resultater på landsplan, i kommunen eller i nærområdet.

SFI, Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, www.sfi.dk: SFI leverer med jævne mellemrum forskningsrapporter omhandlende børn og unges vilkår, herunder også forskning om ungdomskriminalitet.

Socialministeriet, www.sm.dk: Ved Social- og Integrationsministerens Årsmøde 2012 udarbejdede ledende kræfter på social- og integrationsområdet 12 principper for effektiv implementering, læs mere her: <http://fec-dk.dk/wp-content/uploads/2012/10/12-principper-for-effektiv-implementering.pdf>

Socialstyrelsen, www.socialstyrelsen.dk: Socialstyrelsen er en del af Social- og Integrationsministeriet og har til opgave at sikre viden til gavn, dvs. bidrage aktivt til en vidensbaseret socialpolitik, der medvirker til effektive sociale ydelser til gavn for borgerne. Socialstyrelsen står bag en række sider, hvor der kan hentes yderligere inspiration om unge og kriminalitet, se bl.a. Børn og Unge, tema om kriminalitet: www.socialstyrelsen.dk/born-og-unge/kriminalitet

Socialstyrelsen, Ungdomssanktionen, www.socialstyrelsen.dk/ungdomssanktionen: Uddybende information om ungdomssanktionen, herunder lovgivning, metoder og erfaringer.

Vidensportal om udsatte børn og unge, www.vidensportal.socialstyrelsen.dk: Vidensportalen har til opgave at samle aktuelt bedste viden og at formidle denne viden, så den kan bruges i praksis. Se bl.a. tema om kriminalitet: <http://vidensportal.socialstyrelsen.dk/temaer/kriminalitet>

VISO, www.socialstyrelsen.dk/viso: VISO rådgiver borgere, kommuner, institutioner og tilbud, når der er behov for supplerende ekspertise, viden og erfaring. Indtil 1. juli 2013 er det muligt at få særlig rådgivning vedr. forebyggelse af ungdomskriminalitet, www.socialstyrelsen.dk/viso/viso-radgivning-til-fagfolk-test/radgivning/Ungdomskriminalitet

Faglitteratur om de præsenterede redskaber og metoder:

Brinkmann, Svend og Lene Tanggaard (2010): *Kvalitative metoder – en grundbog*. Hans Reitzels Forlag

CFK – Folkesundhed og Kvalitetsudvikling (2009): *Om Audit – en metode til læring og kvalitetsudvikling i fagpraksis*. Region Midtjylland.

Dahler-Larsen, Peter og Hanne Kathrine Krogstrup (2006): *Nye veje i Evaluering*, Academica.

Det Kriminalpræventive Råd (2009): *Forebyggelse af kriminalitet – fire grundbegreber*.

Ejrnæs, Morten og Merete Monrad (2012): *Vignetmetoden – sociologisk metode og redskab til faglig udvikling*. Akademisk Forlag.

Ejrnæs, Morten (2004): *Faglighed og tværfaglighed – vilkårene for samarbejdet mellem pædagoger, sundhedsplejersker, lærere og socialrådgivere*.

Fixsen, D. L., Naoom, S. F., Blase, K. A., Friedman, R. M., & Wallace, F. (2005): *Implementation Research: A Synthesis of the Litterature*.

Jensen, Rikke Kajhøj, Louise Laustsen, Mia Søiberg og Henrik Thomsen (2012): *Procesfacilitering i praksis. Samfundslitteratur*.

KL og COK (2007): *Projekthåndbog – metoder og redskaber til gennemførelse af projekter i kommunerne*.

Rambøll Management (2006): *Effektmåling i Integrationsministeriets puljestyling*. Integrationsministeriet

Sundhedsstyrelsen (2010): *Implementeringsforskning om forebyggelse – en baggrundsrapport*.

Undervisningsministeriet (2009): *Vejledning til udarbejdelse af forandringsteori*.

Øvrigt anvendt litteratur i dette hæfte:

Ankestyrelsen (2015): *Seneste rapporter Kriminalitetstruede børn og unge i Regionerne – tendenser og udvikling i kommunernes indsats*

Balvig, Flemming (2011): *Lovlydig ungdom. Det Kriminalpræventive Råd*

Børnerådet (2008): *Notat om gennemgang af de kommunale børne- og ungepolitikker*.

Regeringen (2009): *Mere konsekvens, opfølgning og omsorg – en markant styrket indsats mod ungdomskriminalitet*.

Socialstyrelsen (2011): *Håndbog om Barnets Reform*.

Ungdomskommissionen (2009): *Indsatsen mod ungdomskriminalitet, Betænkning nr. 1508. Justitsministeriet*

SOCIALSTYRELSEN

Hæftet er en del af serien: *“Forebyggelse af kriminalitet blandt børn og unge”*

For yderligere information:

Socialstyrelsen

Mathilde Holm Hansen

Projektleder, VISO

Telefon: +45 72 42 37 00

E-mail: mhha@socialstyrelsen.dk

www.socialstyrelsen.dk/viso